

TERVIKTEKST

kehtestatud TLÜ Ühiskonnateaduste Instituudi nõukogu otsusega 04.10.2016

MUUDETUD

Ühiskonnateaduste instituudi direktori korraldusega 20.10.2025,1-16/358

Tallinna Ülikool

Ühiskonnateaduste instituut

Õigusteaduse suund

ÜLIÕPILASTÖÖDE KOOSTAMISE JA KAITSMISE JUHEND

Tallinn

2025

SISSEJUHATUS.....	3
I. ÜLIÕPILASTÖÖDE LIIGID JA VORMISTAMINE.....	4
1.1. Üliõpilastööde liigid.....	4
1.1.1 Essee.....	4
1.1.2 Referaat.....	4
1.1.3 Autoreferaat.....	5
1.1.4 Uurimistöö.....	5
1.1.5 Bakalaureusetöö.....	5
1.1.6 Magistritöö.....	6
1.2. Lõputööde kirjutamise üldpõhimõtted.....	7
1.3. Töö struktuur.....	9
1.3.1 Teadustöö struktuur üldiselt.....	9
1.3.2 Bakalaureuse- ja magistritöö struktuur.....	13
1.4. Vormistamise üldalused.....	13
1.4 ¹ . Tehisintellekti kasutamine üliõpilastööde koostamisel.....	15
1.5. Tsitaadid, refereeringud, viitamine.....	16
1.5.1 Viitamisest üldiselt.....	16
1.5.2 Viitamine õigusteaduse suunal.....	19
1.6. Kasutatud kirjanduse loetelu.....	22
1.7. Kasutatud normatiivmaterjali loetelu.....	24
1.8. Kasutatud kohtulahendite loetelu.....	25
II. LÕPUTÖÖDE KAITSMISE PROTSEDUUR.....	26
2.1. Lõputööde teemade valik ja kinnitamine.....	26
2.2. Lõputööde kaitsmiseks esitamine.....	26
2.3. Lõputööde kaitsmine ja hindamine.....	27
2.4. Kaitsmistulemuste vaidlustamine.....	30
KASUTATUD KIRJANDUS JA KASUTATUD ÕIGUSAKTID.....	31
LISAD	32
Lisa 1. Lõputöö ja muu kirjaliku töö tiitellehe näidis.....	32
Lisa 2. Bakalaureuse-/magistritöö teema kinnitamise avalduse näidis.....	33
Lisa 3. Juhendamise põhimõtted.....	34
Lisa 4. Lõputöö retsensiooni näidis.....	35
Lisa 5. Hindamiskriteeriumd.....	37

SISSEJUHATUS

Käesolev materjal on koostatud kasutamiseks Tallinna Ülikooli Ühiskonnateaduste Instituudi (ÜTI) õigusteaduse suuna üliõpilastele, aitamaks paremini mõista ja omandada kirjalike tööde vormistamise põhinõudeid.

Juhendis on käsitletud üksnes üliõpilastööde vormistustehnilist külge, jättes kõrvale teadustöö metodoloogia küsimused. Käesolev juhend ei ole üksikasjalik lõputöö kirjutamise käsiraamat. Selle ülesanne on pigem tähelepanu juhtimine töö kirjutamisega seotud olulistele küsimustele, sagedasti kerkivatele probleemidele, töös esineda võivatele puudustele ja nende vältimise võimalustele. Juhendis ei käsitleta doktoritööde vormistamise ja kaitsmisega seonduvat, nimetatud nõuded sisalduvad dokumendis Tallinna Ülikooli doktoriõpingute ja doktoritööde kaitsmise eeskiri.

Juhend koosneb kahest osast, esimeses esitatakse kirjalike tööde vormistamise põhinõuded, teises aga lühidalt lõputööde kaitsmise eeldused, kaitsmise korraldus ning hindamise alused.

I. ÜLIÕPILASTÖÖDE LIIGID JA VORMISTAMINE

1.1 Üliõpilastööde liigid

1.1.1 **Essee** on mingit probleemi või nähtust käsitlev teadusliku sisuga kirjutis. Esseele on iseloomulik autorikeskne lähenemine teemale, probleemidele, nähtustele ja asjadele. Essee nõuab kirjutajalt mõtteküpsust ning keelevahendite head valdamist. Kuigi autoril on oma mõtteid väljendades üsna suured vabadused (ta võib kirjutada isikupärasel stiilis, kasutada publitsistlikule ja ilukirjandusstiilile iseloomulikke väljendusvahendeid), peab esseest siiski välja paistma kirjutaja asjatundlikkus ning reaalsustaju. Essee on eritleva laadiga, st autori mõtete kulg peab olema ühesuunaline ja selge ning aitama mõista kirjutise sisu. Essee on üliõpilase iseseisev töö, seda ei juhendata. Essee ei ole referaat, seepärast tuleb hoiduda eri autorite seisukohtade ümberjutustamisest.

Essee:

- 1) pealkiri osutab probleemile, on kujundlik ja irriteeriv;
- 2) sissejuhatus võib lähtuda faktist, mälupildist, tundest, sündmusest;
- 3) teemaarendus on eritlev, konkreetset nähtuselt minnakse üldistele probleemidele;
- 4) kokkuvõte on üldistus kirjutatust; essee võib lõppeda puändiga.

Pikem essee tuleks liigendada vahepealkirjadega, lühema võib jätta liigendamata. Essee maht on 5-10 lehekülge põhiteksti (sissejuhatuses kokkuvõteteni); kasutatavate allikate arv on vaba või määrab allikad õppejõud. Essee võib olla eksamieeldus.

1.1.2 **Referaadi** ülesanne on koondada ja üldistada juba olemasolevat infot, teha alustekstide sisu, mingi probleemi või teema teadusliku uurimise tulemuste vms kokkuvõte. Referaadi koostamine süvendab oskust koguda erialakirjandusest infot, seda üldistada ja teadustekstiks vormistada, samas areneb kirjutaja väljendusoskus. Referaat on üliõpilase iseseisev töö, seda ei juhendata. Referaadis ei kommenteerita refereeritavate tööde autorite seisukohti, vaid esitatakse neist autentne ülevaade.

Referaadi ülesehitus:

- 1) sisukord;
- 2) sissejuhatus, kus sõnastatakse teema, probleem(id) ja käsitletavat küsimust;
- 3) teemaarendus, kus antakse käsitletavast ülevaade, olenevalt teemast võib tekst olla liigendatud peatükkideks, milles analüüsitakse teema erinevaid tahke;

- 4) kokkuvõte, milles võetakse kokku arenduses esitatud põhiargumendid;
- 5) kasutatud kirjanduse loetelu.

Referaadi maht on üldjuhul 10-12 lehekülge põhiteksti (sissejuhatusest kokkuvõteneni) ning see liigendatakse vahepealkirjadega. Rühmatööna kirjutatava referaadi maht võib olla suurem ning selle määrab õppejõud. Vajalike allikate arvu määrab üldjuhul õppejõud. Referaat võib olla eksamieeldus vastavalt kursuseprogrammis märgitule.

1.1.3 Autoreferaat on autori koostatud lühikokkuvõte oma teosest, enamasti uurimusest (nt väitekirjast). Autoreferaat on mõeldud uurimuse eeltutvustuseks, sisaldades selle põhiseisukohti ja -tulemusi.

1.1.4 Uurimistöö on üliõpilase poolt etteantud teemadest valitud teemal õppejõu juhendamisel koostatud kirjalik töö, kus üliõpilane esitab oma empiirilise või teoreetilise uurimuse tulemused. Uurimistöö peab vastama teadustöödele kehtestatud nõuetele. Selle maht on 10–15 lk põhiteksti, milles sisaldub sissejuhatus ja kokkuvõte. Eesmärk on omandada teadusliku lähenemisviisi, allikate kriitilise kasutamise ja korrektse vormistamise reeglid. Töö baseerub peamiselt kirjanduses toodud seisukohtade või empiirilise materjali (nt kuritegevuse statistika või haldus- ja kohtupraktika) analüüsil ning probleemi argumenteeritud lahendamisevõimaluste leidmisel ja analüüsil. Kasutatud on vähemalt 10 allikat. Uurimistöö esitatakse elektrooniliselt Moodle keskkonnas.

1.1.5 Bakalaureusetöö on juhendaja suunamisel iseseisvalt uurimistöö nõuetele vastav, teaduskirjandusele põhinev õigusteadusliku probleemi analüüs. Eesmärgiks on üliõpilase erialaste teadmiste süvendamine ja kogemuste saamine edaspidiseks iseseisvaks teadustööks. Bakalaureusetöö näitab üliõpilase poolt õiguse põhimõtete, põhimõistete, teaduslik-metoodilise kirjanduse, õigusaktide ja halduspraktika ning kohtulahendite tundmist, võimet neid analüüsida ja üldistada, formuleerida oma seisukohti ning esitada neid nõuetekohases vormis. Bakalaureusetöö kirjutatakse õppekava keeles (eesti keeles või ingliskeelse õppekava puhul inglise keeles). Põhjendatud erandjuhtudel (töötamine välismaal, lõputöö avaldamine välismaa ajakirjas, kui lõputöö juhendaja on välisülikoolist) võib õppejuhi otsusel ka eestikeelse bakalaureuseõppe puhul olla lõputöö võõrkeeles (inglise keeles). Eestikeelse töö resümees peab olema võõrkeeles ja eestikeelsel õppekaval koostatud võõrkeelse töö resümees eesti keeles. Bakalaureusetöö maht (ilma tiitellehe, sisukorra, kasutatud kirjanduse ja lisadeta) on 6 EAP mahus uurimistöö puhul 20-25 lehekülge ning 12 EAP mahus uurimistöö puhul 35-40 lehekülge (1 lk = ca 1800

tähemärki tühikuteta). Kasutatud allikaid on vähemalt 20 allikat, kogumahuga ligikaudu 1000 lehekülge, võõrkeelne resümee on üldjuhul 10% töö põhiosa mahust.

Bakalaureusetöö esitatakse elektroonilises formaadis (pdf) ja laetakse üles vastavasse Moodle keskkonda. Üliõpilane laeb üles kaks faili: ühel on juhendaja allkirjaga, mis tõendab kaitsmisele lubamist ja teine pdf versioon on allkirjadeta. Üliõpilase autorideklaratsioon ja lihtlitsentsi lõputöö reprodutseerimiseks esitatakse ÕIS keskkonnas elektroonselt. Lihtlitsentsiga lubab autor oma lõputööd säilitada ja üldsusele kättesaadavaks teha Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu repositooriumis.

Bakalaureusetöö retsensendi määrab õppekava juht, konsulteerides vajadusel töö juhendajaga. Retsensent peab olema vähemalt magistrikraadiga või sellele vastava kvalifikatsiooniga. Retsensioon sisaldab hinnangut lõputöö nõuetele vastavuse kohta. Retsensent ei anna tööle hinnet.

Bakalaureusetööd kaitstakse avalikult komisjoni ees, kes hindab sõnaliselt (suurepärase, väga hea, hea, rahuldav, kasin ja puudulik) ning täheliselt (A, B, C, D, E, F).

1.1.6 Magistritöö on juhendaja suunamisel iseseisvalt kirjutatud kompleksne teoreetiline uurimus, millel on rakenduslik aspekt, kus üliõpilane piiritleb selgelt uurimisobjekti ja probleemi ning leiab viimasele konkreetse lahenduse. Lisaks erialakirjanduse analüüsile uurib üliõpilane probleemi ka empiiriliselt, kui töö spetsiifika seda ette näeb, ning esitab seejärel oma põhjendatud seisukohad.

Magistritöö kirjutatakse õppekava keeles (eestikeelse õppekava puhul eesti keeles, ingliskeelse õppekava puhul inglise keeles). Põhjendatud erandjuhtudel (töötamine välismaal, lõputöö avaldamine välismaa ajakirjas, kui lõputöö juhendaja on välisülikoolist) võib õppejuhi otsusel ka eestikeelse magistriõppe puhul olla lõputöö inglise keeles. Eestikeelse töö resümee peab olema võõrkeeles ja eestikeelsel õppekaval koostatud võõrkeelse töö resümee eesti keeles. Magistritöö pikkus (ilma tiitellehe, sisukorra, kasutatud kirjanduse ja lisadeta) on 24 EAP mahus 60-70 lehekülge (1 lk = ca 1800 tähemärki tühikuteta). Kasutatud on vähemalt 40 allikat mahus 3000–3500 lk, võõrkeelne resümee on üldjuhul 10% töö põhiosa mahust.

Magistritöö esitatakse elektroonilises formaadis (pdf) ja laetakse üles vastavasse Moodle keskkonda. Üliõpilane laeb üles kaks faili: ühel on juhendaja allkirjaga, mis tõendab kaitsmisele lubamist ja teine pdf versioon on allkirjadeta. Üliõpilase autorideklaratsioon ja lihtlitsentsi lõputöö reprodutseerimiseks esitatakse ÕIS keskkonnas elektroonselt. Lihtlitsentsiga lubab autor oma lõputööd säilitada ja üldsusele kättesaadavaks teha Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu repositooriumis.

Magistritöö retsensendi määrab õppekava juht, konsulteerides vajadusel töö juhendajaga. Retsensent peab olema vähemalt magistrikraadiga või sellele vastava kvalifikatsiooniga, soovitatavalt aga doktorikraadiga. Retsensioon sisaldab hinnangut lõputöö nõuetele vastavuse kohta. Retsensent ei anna tööle hinnet.

Magistritööd kaitstakse kaitsmiskomisjoni ees avaliku akadeemilise diskussioonina ning ainult siis, kui kohal on kraaditaotleja ning üldjuhul ka juhendaja ja retsensent. Kaitsmiskomisjon hindab magistritööd kinnisel istungil, tulemus selgitatakse komisjoni salajasel hääletusel. Otsuse tegemiseks on vaja, et seda toetaks vähemalt pool komisjoni koosseisust. Magistritöö kaitsmise tulemusi hindab komisjon sõnaliselt (suurepärase, väga hea, hea, rahuldav, kasin, puudulik) ja täheliselt (A, B, C, D, E, F).

1.2. Lõputööde kirjutamise üldpõhimõtted

Kui üliõpilane on valinud lõputöö (bakalaureuse- või magistritöö) **teema**, siis konsulteerib ta võimaliku juhendajaga, kooskõlastab soovitatavalt teema ja juhendaja valiku õppekava juhiga ja seejärel esitab akadeemilisele üksusele vastava avalduse. Teemat valides tuleb silmas pidada teema aktuaalsust ühiskonnas (nt puudutatud isikute arv jms); uudsust; läbitöötatuse astet õiguskirjanduses, seda, kas teema kohta on piisavalt erialakirjandust (olenevalt töö spetsiifikast ka empiirilist materjali); võimalust anda uut õiguslikku väärtust; enda huve ja võimeid. Töö teema peab olema konkreetselt sõnastatud.

Samal ajal tuleb seada tööle **eesmärk**, s.o mida selle tööga tahetakse saavutada. Bakalaureusetöö teemat valides võiks arvestada sedagi, kas sellest on võimalik arendada magistritöö, viimase puhul doktoritöö, st tuleks silmas pidada võimalust teemat edasi arendada järgmistes uurimistöodes.

Kui autor on sõnastanud eesmärgi, mida ta tahab saavutada, ning määranud **probleemi**, mida ta hakkab lahendama, siis tuleks koostada esialgne **kava**, mis koosneb võimalikest peatükkidest ja nende alajaotustest. Esialgne skeem võib küll muutuda, kuid see etapp on aluseks töö loogilisele ülesehitusele.

Uurimistöö käik on järgmine:

- 1) teema valik ja selle põhjendamine;
- 2) põhiprobleemi püstitamine;
- 3) põhiprobleemi uurimisseisundi kindlaks tegemine (läbitöötatuse aste kirjanduses, kas on uuritud, kes on uurinud – koolkonnad, autorid, kasutatud uurimismeetodid jms.);
- 4) uurimistöö eesmärgi püstitamine;
- 5) hüpoteesi(de) püstitamine;
- 6) põhiülesannete ja uurimisküsimuste formuleerimine;
- 7) meetodika või teoreetilis-metodoloogilise hoiaku väljatoomine (ontoloogia, epistemoloogia, metodoloogia);
- 8) töö tervikliku ülesehituse kirjeldus – kas autor kasutab deduktiivset või induktiivset lähenemist;
- 9) töö võimaliku sihtgrupi (kellele töö mõeldud, kes saab oma töös seda kasutada jms) määratlemine;
- 10) edasiste uuringute vajaduse hindamine.

Sõltuvalt teema valikust tuleb edasi kirjutada ka teksti (teksti lõikude ülesehitus peab olema üldjuhul deduktiivne, see tähendab, et üldisi seisukohti õigustatakse argumentidega, mis on vähem üldised, liigutakse üldiselt üksikule jms). Mõningatel juhtudel on õigustatud aga ka induktiivne lähenemine, meetodi valikut tuleb aga sissejuhatuses kindlasti põhjendada.

Lõputöös tuleb järgida juristi eetika (vastavad eetikakoodeksid) ja isikuandmete kaitse seaduse nõudeid isikuandmete töötlemisel, sealhulgas õigust privaatsusele ja eraelu puutumatusel. Lõputöös ei tohi olla plagiaati – erialakirjanduses avaldatud seisukohtade kasutamist ilma neid esitanud autoritele ja nende teadustöödele (teadusartiklid, -monograafiad, kogumikud jm teosed) viitamata. Lõputöö ei tohi olla kopeeriva iseloomuga – õiguskirjanduse seisukohtade, seaduse ettevalmistavate materjalide, seletuskirjade, õiguslike analüüside, haldus- ja kohtupraktika lahendite kokku põimimine ilma neid sisuliselt analüüsivata ja oma seisukohta esitamata.

Lõputöö autor peab säilitama oma töö vaheversioonid (vähemalt kolm), et näidata töö valmimise staadiume ning toimunud muudatusi.

1.3. Töö struktuur

1.3.1 Teadustöö struktuurist üldiselt

Teadustekst koosneb tiitellehest, sisukorrast, sissejuhatusest, teemaarendusest (peatükkideks või paragrahvideks vms struktureeritud sisuline ehk konstruktiivne osa), kokkuvõttest, võõrkeelsest resümeeist ja kasutatud kirjanduse loetelust.

Tiitelleht on töö esimene lehekülg, millele märgitakse õppeasutuse (suurte tähtedega), õppekava nimetus, autori ees- ja perekonnanimi, töö pealkiri (suurte tähtedega ja paksus kirjas), töö liik (uurimis-, bakalaureuse-, magistritöö), juhendaja kutse või teaduskraad, ees- ja perekonnanimi, töö esitamise koht (Tallinn) ja aasta (vt tiitellehe näidis Lisa 1). Tiitellehel sõnu ei poolitata ning pealkirja vm lõppu punkti ei lisata.

Pealkiri täpsustab teemat ja peab olema informatiivne ning sõnastatud täpselt ja ühemõtteliselt. See peaks andma hilisemates andmebaasiotsingutes töö sisu kohta võimalikult täpset informatsiooni, avama töö sisu piisavalt. Sageli toimuvad töö kirjutamise käigus muudatused (nt kasutatud materjal laieneb või kitseneb) ning töö pealkiri võib jääda sisuliste muudatustega vastavusse viimata. Kui töö on valmis, tuleks autoril veel kord mõelda pealkirjale ja vajaduse korral seda ka korrigeerida.

Ülesehituselt peab pealkiri vastama teksti ülesehitusele (kas deduktiivne või induktiivne). Näiteks:

- 1) Rahapesu kui kuritegu (pealkiri väljendab teksti ideed ehk peamõtet, mida uurimuses põhjendatakse);
- 2) Avalik-õiguslik isik Eesti õiguskorras (pealkiri esitab teksti idee üldsõnaliselt, mis lahendatakse tekstis).

Sisukorras tuuakse välja töö kõigi alajaotuste (ka loetelude, resümee ja lisade) täpsed pealkirjad koos nende alguse lehekülje numbritega (vt käesoleva juhendi sisukord). Pealkirjale järgneb punktirida või joon, selle lõpus leheküljenumber (ette lühendit lk ei panda). Sisukord peab olema mitte ainult sisuliselt,

vaid ka visuaalselt ülevaatlik, peatükkide pealkirjad peaksid seal selgelt eristuma. Järgnev alajaotus eraldatakse eelnevast taandrega. Töö sisukorras tiitellehte ega sisukorda ennast ei märgita.

Sissejuhatuses tuuakse põhjendatult välja uurimisteema aktuaalsus ja teemavaliku põhjendused (isiklik huvi ei saa olla ainuke teema valimise argument). Ei piisa üksnes aktuaalsuse nentimisest, seda tuleb ka põhjendada. Sageli osutab aktuaalsusele juba uurimisseis, mistõttu tuleb magistritöö sissejuhatuses või sissejuhatavas peatükis kirjutada sellest, kas ja millistes töödes on vastavaid probleeme varem käsitletud ja milliste tulemusteni seal jõutud. Töö uudsust tuleb selgitada nii õigusteoreetilisest kui ka õiguspraktilisest aspektist.

Teema aktuaalsusest tuletatakse põhiprobleem ja töö eesmärgid ning konkreetsed uurimisküsimused. Probleem sõnastatakse täpselt ja selgelt. Kvantitatiivselt või deduktiivselt ülesehitatud uurimuse puhul tuleb kindlasti püstitada ka hüpoteesid (autori väited millegi kohta), uurimistöö materjal (uurimisküsimused) ja eesmärgi saavutamiseks kasutatavad meetodid; loodetavad tulemused (kas hüpotees leidis kinnitust või mitte). Sissejuhatuses viidatakse ka teema läbitöötatuse astmele õiguskirjanduses, varasematele uuringutele ja allikatele, millele töös tuginetakse. Sissejuhatuses peab selguma, kas on tegemist teoreetilise uurimusega, empiirilise materjali, õigusliku analüüsiga vms.

Sissejuhatuses antakse ka lühiülevaade ja põhjendus töö struktuurist (mida mingi osa käsitleb) Sealjuures ei tohi sissejuhatusest kujuneda töö sisukorra ümberjutustus. Tuleb ka põhjendada kasutatud allikate valikut ning anda nendele esialgne üldhinnang. Sissejuhatust ei liigendata omakorda pealkirjastatud osadeks. Sissejuhatuse on umbes 5-10 % töö kogumahust (uurimis- ja bakalaureusetööl 2-3 lk ja magistritööl 3-6 lk). Kui töös on vaja seletada **põhimõisteid**, mille hulk ei ole suur, võib seda teha sissejuhatuses või põhiosas, kus neid esimest korda kasutatakse. Kui selliseid mõisteid on palju, siis võib sissejuhatuse järel olla põhimõisteid selgitav eraldi osa.

Töö põhiosa ülesehitus sõltub valitud teemast ning tõstatatud probleemist ja seatud eesmärgist ja ülesannetest. Selgema ülevaate saamiseks liigendatakse tekst põhi- ja alljaotisteks, mille arv oleneb valitud teemast, seatud eesmärkidest ja ülesannetest. Põhiosad moodustavad ühtse terviku ning on esitatud loogilises järjestuses. Sisulised osad peavad kokku andma ülevaate esitatud probleemidest, nende lahendusteedest, tulemustest ja järeldustest ning ettepanekutest. Selles osas esitatakse töö põhiseisukohad

ja uurimistulemused ning analüüsitakse ja tõlgendatakse neid. Mõttearenduses tuleb jälgida sõnastus- ja faktitäpsust. Väiteid põhjendatakse ja näitlikustatakse faktide, tsitaatide ning refereeringute abil, mille puhul on esmatähtsad nende tihedus, keeleline korrektsus, mõtteselgus, asjakohasus ja täpsus. Tsitaadid ja refereeringud ei tohi olla liiga pikad, sest nii võivad üliõpilase enda mõtted ja seisukohad jääda tagaplaanile. Peatükid peavad olema sisuliselt tervikud, mis on küll allutatud töö teemale, kuid käsitlevad igaüks oma konkreetset probleemi. Töö koostisosad peavad olema esitatud loogilises järjekorras, sõltudes muuhulgas ka sellest, kas uurimuses liigutakse üldiselt üksikule või vastupidi. Mahukama töö peatükid võivad lõppeda selle peatüki järeltõlke kokkuvõtva lõiguga.

Põhiosa moodustab umbes 70-90% töö mahust ning on ülesehitatud peatükkidest, alapeatükkidest ning punktidest, mille tähistamiseks kasutatakse peatüki puhul Rooma või Araabia numbreid, järgnevate osade puhul tähti või Araabia numbreid. Kõik osad peavad olema nummerdatud. Pealkirja lõppu punkti ei panda. Reeglina ei tohi peatüki pealkiri sisaldada lühendeid, sümboleid, paragrahvide numbreid. Peatükki alustatakse uult lehelt. Peatükkide järjestus kujuneb vastavalt sellele, kuidas teema avamiseks on otstarbekas küsimusi käsitleda. Oluline on arvestada töö põhiosa alajaotuste mahulist tasakaalu, st töö alajaotused peavad olema proportsionaalsed (nt ei tohi olla üks peatükk 3 ja teine 20 lk). Lubamatu on ka töö põhiosa üleliigendamine ja kogu töö hakkimine rohketeks mõnelehekeelseteks peatükkideks. Peatükkide arv ei ole reglementeeritud, soovituslikult võiks neid olla uurimistöös ja bakalaureusetöös 2-3 ning magistritöös 2-4. Peatükid ja alapeatükid peavad olema üksteisega loogiliselt seotud ja moodustama töö teemale vastava terviku. Alapeatükid ei tohi olla mõnelauselised. Alapeatükke peab olema enam kui üks, st osale 1.1. peab järgnema ka osa 1.2.

Kokkuvõttes (on 5-10% töö mahust) antakse vastus sissejuhatuses esitatud küsimus(t)ele. Kõik tähtsamad järeldused peavad loogiliselt välja kasvama eelnevast käsitlusest. Nende puhul ei tohi olla tegemist väljamõeldiste ega oletustega. Järeldused võib esitada teesidena ja need punktide kaupa numereerida. Kokkuvõttes põhjendatakse argumentide abil seda, kas sissejuhatuses püstitatud hüpoteesid on leidnud kinnitust või on ümber lükatud. Kokkuvõtte lõpus võib viidata ka probleemidele, mida töös ei olnud võimalik lahendada ning mida tuleks edasi uurida. Nendega aga ei tohi liialdada – võib jääda mulje, et autoril on töö pooleli jäänud. Ei esitata uusi seisukohti, vaid võetakse kokku see, mis eelnevas juba sisaldub. Kui peatükkide lõpus on kokkuvõtted välja toodud, piisab neile viitamisest ning lühikesest refereerimisest. Kokkuvõttes võib teha ettepanekuid töö tulemuste rakendamiseks, nt seaduse muutmise

ettepanek *de lege ferenda*, ettepanekud õigusliku regulatsiooni või haldus- ja kohtupraktika muutmiseks. Kokkuvõttes ei esitata seisukohti ja järeldusi küsimustes, mida töö põhiosas käsitletud ei ole, samuti ei viidata eelnevale tekstile, kirjandusele või õigusaktidele.

Töö lõpus on läbivalt numereerituna **kasutatud allikate** (kasutatud kirjandus, kasutatud normatiivmaterjal, kasutatud kohtupraktika) jt infoallikate loetelu, et lugeja saaks algallikatest täpse ülevaate ning oleks võimalik viiteid kontrollida. Siia kuulub ainult viidatud kirjandus. Kasutatud kirjanduse loetelus esitatakse tähestikulises järjekorras raamatute, artiklite, magistri- ja doktoritööde, metoodikamaterjalide jm bibliokirjed; eraldi vormistatakse kasutatud normatiivmaterjali (seaduste jt õigusaktide) loetelu ning kasutatud kohtupraktika loetelu.

Kõik need loetelud on erinevad ning vastavalt pealkirjastatud, kuid ühtse läbiva numeratsiooniga. Eraldi lühendite loetelu võib jätta ka nummerdamata. Elektroonilistel kandjatel kasutatud allikad märgitakse loetelusse vastavalt materjali sisule (õigusaktid, kirjandus vms), need ei moodusta omaette loetelu. Kasutatud allikad, millele töös viidatud ei ole (näiteks läbi vaadatud kohtutoimikud), märgitakse üldkujul (nt Tartu Maakohtu kriminaaltoimikud 2005-2010, 100 toimikut) sissejuhatuses. Lühendid esitatakse loendina ainult siis, kui need on vähetuntud. Ei tooda välja eraldi lühendite loetelu, kui see sisaldab üldtuntud juriidilisi lühendeid või kui need on esmamainimisel tekstis lahti kirjutatud (nt HMS, KarS, TsÜS jt). Lühendite loetellu ei lisata lühendeid, mida tervikkujul tavaliselt välja ei kirjutatagi (nt USA, ÜRO jms). Olenevalt töö eripärast võib kasutatud materjali ka teisiti süstematiseerida, näiteks moodustada eraldi loetelud õigusaktidest ja nende kommentaaridest, primaar- ja sekundaarkirjandusest, rahvusvahelistest lepingutest jm.

Võõrkeelne resümee ei ole eestikeelse kokkuvõtte tõlge, vaid süntees töö sissejuhatusest ja kokkuvõttest. Esitatakse ülevaade töö eesmärgist, uuritavast probleemist, selle lahendamise meetoditest ja saadud tulemustest. Resümee on võõrkeelne pealkiri (töö teema täpne tõlge) ja selle all selgitus *Resümee* vastavas võõrkeeles (inglise keeles Summary). Enamasti on resümee ingliskeelne. Prantsuse-, saksa- või venekeelne kokkuvõtte võib tulla kõne alla siis, kui on tegemist ainevaldkonnaga, mis pakub erilist huvi seda keelt valdavale lugejaskonnale.

Resümeele järgnevad **lisad** (vajaduse korral). Põhiosi koostades on vaja läbi mõelda ka seda, mis materjal jääb põhiteksti ja mille võib lülitada lisadesse. Põhiteksti kirjutatakse see, mida on töös esitatud juhtmõtte arendamiseks otseselt vaja. Lisadesse on mõttekas paigutada säärane materjal, mis sisaldab lisateavet (nt algandmed). Lisad nummerdatakse ja pealkirjastatakse. Iga lisa algab uult lehelt; lisade numbrid ja pealkirjad märgitakse töö sisukorda. Iga lisa kohta peab töös olema viide. Lisadeski tuleb viidata kõigile kasutatud allikatele.

Tänuavaldus juhendajale, konsultandile, kaasaaitajaile, sponsoreile või teistele võib paikneda kas sissejuhatuses, kokkuvõttes või eraldi lõiguna pärast kokkuvõtet.

1.3.2 Bakalaureuse- ja magistritöö struktuur

- 1) tiitelleht;
- 2) sisukord;
- 3) sissejuhatus;
- 4) tekst;
- 5) kokkuvõte;
- 6) kasutatud allikate loetelu (kasutatud kirjandus, kasutatud normatiivmaterjal, kasutatud kohtupraktika);
- 7) võõrkeelne resümee;
- 8) lisad (vajaduse korral).

1.4. Vormistamise üldalused

Teadusteksti ülesanne on vahendada teoreetilise või empiirilise uurimise tulemusi, s.o esitada mingi teadusala andmeid ja probleeme, mis põhinevad erialakirjandusel ja/või oma uuringute tulemustel. Samuti võib tekst olla rakenduslik uurimus. Teadustekstile on tunnuslikud objektiivsus ja täpsus. See seab teadustekstidele kindlad piirangud niihasti ülesehituse, stiili kui ka viitamise puhul: tekst ei tohi olla tundeüllane (mis ei tähenda, et on igav) ning kõiki allikaviiteid peab saama kontrollida. Aineistikku esitades kasutatakse teadusstiili, st tekst on loogilise ülesehitusega, uuritavast aineistikust lähtudes liigendatud põhi- ja alljaotisteks, need omakorda lõikudeks. Lõputöö peab olema kirjutatud **korrektses keeles** ja olema **stiililt neutraalne**. Keeleline neutraalsus tähendab ühelt poolt eesti traditsioonis levinud

umbisikulise tegumoe (*töös käsitletakse, analüüsitakse*) või kolmanda pöörde vormide (*töö vaatab, analüüsisib*) eelistamist, kusjuures ei taunita ka esimese pöörde vormide kasutust (nt *uurin, analüüsin*).

Üliõpilastöö esitatakse läbivalt arvutitrüki 1,5 intervallilise reavahega ja 12 punktilise tähesuurusega (v.a joonealune viide), kirjas *Times New Roman*. Leheküljele jäetakse vasakule 3 cm, üles, alla ja paremale 2 cm laiune vaba piir.

Lõikude, mis väljendavad eraldi mõtet, eraldamiseks jäetakse tühi rida, pealkirja ja sisulise teksti vahele vähemalt üks tühi rida, kahe nummerdatud alalõigu vahele kaks tühja rida. Tekst tuleb rööpjoondada, st iga rida ulatub vasakust veerisest paremani (arvutil paigutus *Justify*). Kui sel viisil tekivad reas asetsevate sõnade vahele pikad tühikud, võib kasutada ka sõnade poolitamist (ei ole kohustuslik).

Pealkirja sõnu ei poolitata ning lõppu punkti ei lisata. Pealkiri kantakse järgnevale lehele kui sellele järgnevat teksti mahub lehekülje lõppu vähem kui kolm rida. Peatükkide ja töö osade pealkirjad on suurtähtedega, alapeatükkide pealkirjad mitte.

Teadustöodes ei ole reeglina paksu või kaldkirja kasutamine lubatud, viimane on erandina lubatud võõrsõnade ja terminite puhul, olulist ja väheolulist tuleb eristada teksti väljendusviisi ja sisu abil.

Tekstisisese loetelu punktid tähistatakse kas Araabia numbri, väiketähe, mõttekriipsu või muu tähisega (valitakse *Format* ning *Numbering* või *Bullets*). Loetelu nummerdatakse (kasutatakse tähte või Araabia numbrit ja sellele järgnevat ümarsulgu) enamasti siis, kui järjekorral on sisuline tähendus; loetelu numeratsioon ei tohi kokku langeda alapealkirjade omaga. Loetelu osi võib alustada uuest reast või paigutada üksteise järel teksti. Kui loetelu osa koosneb ühest lausest, alustatakse seda väiketähega, on lauseid vähemalt kaks, siis suure tähega. Suure ja väikese algustähe kasutamine sõltub ka asjaolust, kas loetelu on eelneva lause jätk või koosneb see iseseisvatest lausetest. Loetelu osa lõppu pannakse koma või semikoolon. Loetelule peab eelnema või järgnema selgitus; peatükki, alapeatükki vms ei alustata ega lõpetata loeteluga.

Töö leheküljed nummerdatakse all keskel. Lehekülgede nummerdamisel arvestatakse kõiki lehti (tiitellehest kuni töö lõpuni), sh ka lehti, millel asuvad joonised ja tabelid. Tiitellehte arvestatakse nummerdamisel, sinna aga leheküljenumbrit ei panda. Esimene leheküljenumber märgitakse sisukorra

esimesele lehele. Lõputöö ees ja taga peab olema valge puhas leht (nn köiteleht), mida nummerdamisel ei arvestata. Kasutatud allikate loetellu lülitatakse kõik tööd kirjutades kasutatud ning töös viidatud allikad.

Võõrkeelne resümee peab olema üliõpilaste lõpu- ja trükis avaldatavatel töödel. Resümee ei ole kokkuvõtte lühivariant, vaid annab lühiülevaate töö eesmärgist ja käsitletavatest probleemidest.

Lisadena esitatakse arvandmed ja materjalid, mis aitavad teksti mõista, täiendavad seda või kinnitavad teksti järeldusi. Iga lisa algab uult lehelt; lisad nummerdatakse ja pealkirjad tuuakse ära töö sisukorras. Tabelid võib paigutada suurematele lehtedele, kuid need tuleb voltida teiste lehtedega ühesuuruseks.

1.4¹. Tehisintellekti kasutamine üliõpilastööde koostamisel

Õigusteadusalastes üliõpilastöodes võib kasutada genereerivat tehisintellekti töö koostamisel, kuid seda peab tegema vastutustundlikult ja teadlikult ning autori panus peab olema selge. Töö autoril on kohustus jälgida ÜTI tehisintellekti kasutamise hea tava ja juhiseid.

Autoril on kohustus säilitada ülevaade oma koostööst genereeriva tehisintellektiga: millist vahendit on kasutatud ja millised on tehisintellektile esitatud küsimused ja juhised. Autor peab säilitama oma töö vaheversioonid (vähemalt kolm), et näidata töö valmimise staadiume ning toimunud muudatusi.

Autor peab olema valmis oma vaheversioone ja tööprotsessi selgitama juhendajale ja lõputööde puhul retsensendile ja kaitsmiskomisjonile. On soovitatav, et autor selgitab tehisintellekti kasutamist töö koostamisel töö sissejuhatuses või metodoloogilises peatükis. Autoril on õigus apelleerida vastavalt õppekorralduseeskirjale, kui ta ei ole rahul juhendaja või komisjoni otsusega seoses tehisintellekti kasutamisega.

1.5. Tsitaadid, refereeringud, viitamine

1.5.1 Viitamisest üldiselt

Kõikide teiste autorite tekstide, samuti autori enda varem avaldatud tööde jm allikmaterjalide (kohtupraktika, arhiivimaterjalid) kasutamisel tuleb neile viidata.

Autor võib nõustuda nende varem avaldatud seisukohtadega ja esitada neid oma seisukohtade kinnitamiseks, samuti võib autor need oma töös argumenteeritult ümber lükata. On ka võimalik neile neutraalne lähenemine, nt antud valdkonnas varasemalt uuritu kirjeldamiseks või lugeja suunamiseks teema põhjalikuma käsitluse juurde.

Korrektset tuleb viidata ka siis, kui töös ei ole kirjanduse kasutamine vajalik, aga autor on seda siiski teinud. Eelpoolnimetatud teiste autorite seisukohad ja andmed, mida autor ise pole tuvastanud, esitatakse **tsitaatide** või **refereeringutega**.

Tsitaat on sõnasõnaline väljavõte tekstist, kasutatakse üldreeglina sel juhul, kui refereering ei suuda anda edasi täpset mõtet või kui tegemist on mingi eriti ilmeka, huvitava, värvika näitega või kui tsiteeritav materjal on töö seisukohalt sisuliselt oluline, analüüsiv või vaidlustatav. Tsitaat peab olema sõnasõnaline ja originaaliga täpselt adekvaatne. Kõik tsitaadid tuleb panna jutumärkidesse. Tsitaadina kasutatakse vaid konkreetset mõnelauselist teksti kogu tekstist. Soovitav on tsitaatidega mitte liialdada, kuna seetõttu võib tööst kujuneda tsitaadikogumik, kus ei ole enam ruumi autori enda mõttearendusele ja uue teadmise loomisele. Tsitaadis ei parandata kirjavigu, neid võib aga tähistada. Tavaliselt tuuakse tsitaadina üks lause või terve lõik, vahel aga eri kohtadest piiritletud tekstiosad. Kui tsitaadis midagi lühendatakse jättes võrreldes originaaliga teksti välja, võib väljajätu märkida mitmel eri viisil: /.../ või (...) või [---] või ... Lühendusi ei tohi teha nii, et originaalteksti mõte muutub. Samuti pole soovitatav tsiteerida allikat mõne teise teose järgi v.a juhul, kui esmaallikat ei ole võimalik kasutada. Pikemaid tsitaate eraldatakse põhitekstist ühe reavahega ning kogu tsitaat/tsitaadi lõik on taandreaga. Tsitaadi reavahe on 1 intervall. Töö autori täiendused või rõhutused tsitaadis eraldatakse tsitaadist kaldkriipsudega.

Refereering on originaalteksti sisu edasiandmine lühemalt oma sõnadega. Võõrkeelse teksti refereerimise korral tuleb olla tõlkimisel hoolikas, et algupärane mõte ei muutuks. Refereering peab olema originaalilähedane, sellesse ei tohi lisada omapoolseid seisukohti ega muuta selle tooni.

Varem avaldatud teose refereerimisel ja teksti tsiteerimisel viidatakse autori nimele, teose pealkirjale ja avaldamisallikale (vt lähemalt eraldi viitetechnikat käsitlev alapeatükk). Ei viidata üldteatud andmetele, st andmetele, mis on üldiselt teada keskmise haridustasemega inimesele või antud valdkonnas tegutsevatele inimestele. Kahtluse korral on soovitatav alati allikale viidata.

Kui refereeritav või tsiteeritav töö ei ole kättesaadav, on lubatud refereerida/tsiteerida **kaudselt**, st märgitakse nii selle töö andmed, mida soovitakse refereerida/tsiteerida, kui ka selle töö andmed, mille kaudu algallikat refereeritakse/tsiteeritakse. Keelatud on viidata otse tööle, mida ei õnnestunud kätte saada. Näiteks kui A. Kalvi artiklis on käsitletud A. Piibu töö Kaubandusõigus ja -protsess seisukohti, kuid viimane pole autorile kättesaadav, siis on korrektne viidata nii:

Piip, A. Kaubandusõigus ja -protsess. Tallinn: Justiitsministeerium, 1995. lk 167 (viidatud Kalvi, A. Esindusprobleeme tööstusomandi õiguskaitseks. – Juridica 1996, nr 10, lk 567 kaudu).

Kaudsete viidete puhul tuleb arvestada, et need ei ole põhjendatud nt EBSCO vm keskkonna kaudu ligipääsetavate ajakirjade kasutamisel ja siis, kui viidatud raamatut on võimalik Eesti raamatukogudest laenutada või selle lehekülgi internetiraamatukogudes sirvida.

Viitamistehnikaid on mitmeid. Üldjoontes jaguneb viitamine **joonealuseks** ja **tekstisiseseks** viitamiseks. Tekstisisene viide jaotatakse omakorda **nimeviiteks** ja **numbriviiteks**, millest teadustekstides on nüüdisajal levinuim **nimeviide**. Oluline on jälgida teadustöö tegemisel, milline viitamisstiil on konkreetse töö või väljaande puhul nõutav, samuti seda, et viitamisel kehtib reegel, et kogu töös järgitaks süstemaatiliselt üht ja sama viitamissüsteemi.

Nimeviide esitatakse ümarsulgudes. Selles esitatakse viidatava autori perekonnanimi, teose või artikli ilmunise aasta (kui samalt autorilt on ühel aastal ilmunud mitu kirjutist, lisatakse tähed a, b, c, jne) ning kooloni ja tühiku järel leheküljenumber, nt: (Kallas 2010: 135). Kui on kaks autorit, siis eraldatakse need komaga (Kerge, Vider 2004: 35-38), kui autoreid on kolm või rohkem, siis kasutada lühendamist (Cruse jt

2004: 9-15). Kui viites esitatakse rohkem kui üks allikas, siis eraldatakse need üksteisest semikooloniga, nt: (Kallas 2010: 135; Pais 2010: 24). Kui autori nimi on teksti osaks, ei ole seda vaja sulgudes korrata, nt: ... Kallas (2010: 135) on näidanud, et Mitmekõitelisele väljaandele viitamisel lisatakse enne lehekülge ka kõite number.

Numbriviide märgitakse üldiselt nurksulgudes [1], number või selle tõstega [¹]. Nummerdatud viiteallikate loetelu esitatakse töö lõpus viitamise järjekorras. Täpsemalt viitamiseks lisatakse ka allika leheküljenumber [1, lk 24].

Joonealuse viite puhul märgitakse tsitaadi või refereeringu lõppu viite number ülaindeksina ja kasutatakse seejuures kogu tööd läbivat numeratsiooni. Harvem nummerdatakse igal leheküljel viited eraldi. Viiteandmed tuuakse lehekülje allserval ja eraldatakse muust tekstist kolmandiku kuni poole lehekülje laiuse joonega. Parema loetavuse huvides ei ole soovitatav esitada viiteid töö lõpus. Esmakordsel viitamisel tuuakse kõik andmed. Joonealuses kasutatakse läbivalt arvutitrukis 1,0 intervallilist reavahet ja 10 punktilist tähesuurst, kirja *Times New Roman* ning rööpjoonimist.

Viitenumber järgneb refereeringule või jutumärkidesse asetatud tsitaadile. Lehekülje alaosas joone all on viidatud teose bibliokirje koos leheküljenumbriga, kust refereering või tsitaat pärineb.

Näiteks:

¹ [1] Heyerdahl, Thor 2004. Kon-Tiki ekspeditsioon. Tallinn, Tänapäev, lk 15.

² Sitchin, Zacharia. Tagasi tekkeloo juurde. Tallinn, Olion, 2004, 77–79.

Arvutil töötades (*Microsoft Wordi* programmis) saab joonealuse viite kasutades: *insert – footnote – footnote –ok* või eestikeelse versiooni puhul: *lisa – viide- allmärkus*.

Korduvviidete puhul, kui ühel leheküljel viidatakse samale allikale korduvalt, märgitakse Samas, Sealsamas või *Ibid.*, lk. (lühend ladina sõnast *ibidem* – samas) või *Op. cit.* (lühend ladina väljendist *opus citatum* – viidatud teos) ja lisatakse lehekülje number. Kui järgnevad viited sama teose samale leheküljele, siis *ibidem*. Kui järgmine viide on seejärel sama autori sama teose uuele leheküljele, siis kirjutatakse taas: *Ibid.*, lk. Ladinakeelsed lühendid tuleb kirjutada kursiivis. Arvutiga töötades võib autor tõsta töö käigus tekstilõike ümber ja pärast ei ole enam kuigi lihtne teha kindlaks, mille kohta viide Samas või *ibid.* käis. Seepärast tuleb siin olla eriti hoolikas.

1.5.2 Viitamine õigusteaduse suunal

Viitamistehnikate ühtlustamiseks õigusteadusealastes töödes on TLÜ Ühiskonnateaduste instituudis kasutusel samasugune (joonealune) viitamissüsteem, mis on kasutusel ajakirjas *Juridica*. Siinkohal ongi välja toodud nimetatud reeglistik.

Üldine põhimõte: kasutatakse joonealust viitamist. Kord juba esinenud allika puhul ei esitata viidet selle täies mahus uuesti, vaid viidatakse viitele, kus sellele allikale on esmakordselt viidatud.

1.5.2.1 Kasutatud kirjandusele viitamine

Kasutatud kirjandusele viitamisel tuuakse välja allika autor (eesnime esitähth ja perekonnanimi); teose pealkiri originaalkeeles; see, mitmenda trükiga on tegu; köite, raamatu vm number; kes on teose välja andnud (kui see pole teada, siis avaldamiskoht); väljaandmisaasta; lehekülje number; autori soovi korral ka veeru vm number.

Näide: G. Hager jt. Eraõigus. I osa. Justiitsministeerium 2001, lk 312 joonealune märkus.

Kui teos on avaldatud võõrkeeles, esitatakse kõik andmed kuni lehekülje numbrini (v.a) originaalkeeles.

Näide: I. F. Fletcher. *The Law of Insolvency*. 3. ed. London 2002, lk 699–703.

Kui samale allikale on artiklis kord juba viidatud, siis sellele allikale teistkordsel viitamisel tuuakse välja üksnes autori nimi ja näidatakse sulgudes ära allika tervikviidet sisaldava viite number.

Näide: I. F. Fletcher (viide 1), lk 700.

Kui kaks ühele allikale tehtud viidet järgnevad üksteisele vahetult, siis kirjutatakse teise puhul lihtsalt Samas, Sealsamas või *Ibid* (vt eespoolt korduvviitamise põhimõtted).

Näide: I. F. Fletcher (viide 1), lk 700.

Samas, lk 701.

1.5.2.2 Ajakirjadele ja kogumikele viitamine

Ajakirjadele viidatakse analoogselt kasutatud kirjandusega, arvestades ajakirjadele viitamise erisusi, s.o lisatakse andmed artikli pealkirja, ajakirja ilmumisaasta ja numbri kohta.

Näide (ajakiri): T. Tiivel. Piiratud vastutusega äriühingu juhatuse liikme lojaalsuskohustus. – Juridica 2001/4, lk 225–233.

Kogumikele viidatakse analoogselt ajakirjadega.

Näide (kogumik): J. A. Schumpeter. Kaks demokraatiakontseptsiooni. – Kaasaegne poliitiline filosoofia. J. Lipping (toim.). Tartu 2002, lk 63 jj.

Ajakirjadele ja kogumikele viidates viitame konkreetsele leheküljele, kus refereeritav või tsiteeritav tekst asub. Juhul, kui tahetakse viidata artiklile kui tervikule, viitame artikli algusleheküljele ja lõpuleheküljele (nt lk 1–12).

1.5.2.3 Internetiallikatele viitamine

Internetis avaldatud allika puhul märgitakse ära järgnevad andmed: selle, et materjal on arvutivõrgus kättesaadav, tuuakse ära selle Interneti-aadressi täisviide ja kuupäev, mil autor viimast korda selle materjaliga sellel leheküljel tutvus.

Näide: Tsiviilseadustiku üldosa seaduse eelnõu seletuskiri, punkt 5.4.5. Arvutivõrgus: <http://web.riigikogu.ee/ems/plsql/motions.form> (12.12.2003).

1.5.2.4 Eesti õigusaktidele viitamine

Õigusaktide nimetused tekstis kirjutatakse väikese tähega ja reeglina ilma jutumärkideta. Jutumärke kasutatakse, kui see on vajalik tekstist arusaamise hõlbustamiseks.

Õigusakti esmakordsel nimetamisel lisatakse õigusakti nimetuse järele viide selle õigusakti avaldamise kohta Riigi Teatajas. Viide tuuakse ära joone all, õigusakti nime täiendavalt välja kirjutamata. Juhul kui artikli sisust tulenevalt vajab esile tõstmist akti vastuvõtmise aeg (jõustumise aeg), märgitakse viites ka need andmed. Muudel juhtudel reeglina neid välja ei tooda.

Õigusaktile viitamisel tuuakse ära andmed seaduse esialgse redaktsiooni avaldamise kohta ja viimase paranduse avaldamise kohta, eristades viited erinevatele Riigi Teataja väljaannetele semikooloniga. Riigi Teataja nimetuse lühendame.

Näide: RT I 1993, 50, 695; 2003, 13, 67.

Kui tahetakse viidata õigusakti mingile konkreetsele redaktsioonile, siis tuuakse välja selle redaktsiooni andmed.

Õigusakti nimetuste lühendamisel kasutame Justiitsministeeriumis välja töötatud seaduselühendite loetelu.

(vt <https://www.riigiteataja.ee/lyhendid.html?sorteeri=pealkiri&kasvav=true>)

Kui õigusakti mainitakse esmakordselt artikli joonealuses tekstis, siis lisatakse õigusakti nimetuse järele sulgudesse viide selle avaldamise kohale.

Näide: Kriminaalmenetluse seadustiku (RT I 2003, 27, 166) §-des 346 ja 362 sätestatakse samad kassatsiooni alused.

1.5.2.5 Välismaa õigusaktidele viitamine

Viitamisel kasutame samu põhimõtteid, nagu kasutakse õigusaktidele viitamisel selles riigis. Kasutada võib lühendeid, kuid nende esmakordsel mainimisel tuleb lühendid lahti kirjutada. Kui lühendeid on palju, esitatakse need eraldi lühendite loendina.

Näide: BVerGE (Entscheidungen des Bundesverfassungsgerichts) 20. kd, lk 56; 52. kd, lk 63.

Näide järgnevate viidete puhuks: BVerGE 20, 56; 52, 63.

1.5.2.6 Eesti kohtulahenditele viitamine

Riigisiseste kohtute lahendite puhul tuuakse ära lahendi liik (otsus või määrus), selle teinud kohtu nimi (eelistatud lühendatult), otsuse kuupäev, asja number, autori soovi korral ka lahendi lühinimetus. Riigisiseste kohtute lahendite puhul avaldamiskohale ei viidata.

Näide: RKKKo 10.09.1996, 3-1-1-89-96.

RKTKo 05.12.2002, 3-2-1-138-02.

RKPJKo 13.06.2005, 3-4-1-5-05.

RKHKo 12.12.2007, 3-3-1-70-07.

RKEKo 22.01.2008, 3-3-1-17-07, E. Kergandbergi eriarvamus.

TlnRnKo 23.03.2009, 2-07-10586.
RKPJKm 25.05.2010, 3-4-1-21-09
TMKo 16.02.2012, 2-11-9339.
RKÜK 26.03.2012, 3-3-1-15-10.
RKÜKo 12.07.2012, 3-4-1-6-12.
RKKKm 12.04.2012, 3-1-1-32-12.

Kui osa nimetatud andmetest on artikli põhitekstis juba olemas, siis joone alla neid andmeid teist korda enam ei lisata.

Näiteks tekstis: Sellisele seisukohale on Riigikohtu tsiviilkolleegium asunud oma lahendis asjas 3-2-1-104-96.

Samale lahendile teistkordsel viitamisel viitame tagasi eelnevale viitele. Juhul kui autor soovib, võib viitesse lülitada ka lahendi punktide numbrid.

Näide: RKTko 3-2-1-104-96, p 1.

1.5.2.7 Välismaa kohtulahenditele viitamine

Kasutatakse sama süsteemi, mis Eesti lahendite puhul, s.o viitest peab olema näha lahendi teinud kohtu nimi, lahendi liik ja asja number. Otsuse kuupäev märgitakse, kui lahendi numbrist lahendi tegemise aastat ei nähtu.

Näide: EKo 22.10.2002, C-94/00, Roquette Frères SA *versus* Euroopa Ühenduste Komisjon.

EKo 06.11.2003, C-101/01, Bodil Lindqvist.

EIKo 16.12.1992, 13710/88, Niemietz *versus* Saksamaa.

EIKo 21.10.2010, 45783/05, Zhuk *versus* Ukraina.

EIKo 24.07.2014, 28761/11, Al Nashiri vs Poola

1.6. **Kasutatud kirjanduse loetelu**

Kasutatud kirjanduse loetelu hõlmab töö koostamisel kasutatud ja viidatud allikaid - loetelus tuuakse ainult töös viidatud allikad ja igale nimistus olevale allikale peab omakorda leiduma töös viide. Allikaks võivad olla raamatud, artiklid, uurimistööde aruanded, väitekirjad, normatiivaktid, instruktiiv- ja metoodilised materjalid, käsikirjad, intervjuud, loengukonspektid jm.

Kirjes esitatud info põhjal peab olema võimalik viidatud allikat tuvastada. Kõik andmed võetakse töö tiitellehelt, kui sealsed andmed on lünklikud või tiitelleht puudub, siis võetakse andmed töö muude osade järgi. Bibliokirje koostatakse viidatava algallika keeles ja see koosneb mitmest elemendist, mis esitatakse teatud järjestuses. Selles tuuakse minimaalsel, kuid vajalikul hulgal andmeid, mis võimaldavad leida teose raamatukogust, andmebaasist või Internetist.

Kasutatud kirjanduse loetelu vormistatakse vastavalt töös kasutatud viitamissüsteemile. Bibliograafiline kirje koosneb üldjuhul autori(te) nime(de), teose pealkirja, publitseerimise koha, väljaandmisaasta ja kirjastuse andmetest.

Erinevalt joonealusest viitest tuuakse kasutatud kirjanduses autori perekonnanimi enne initsiaali, kasutades järgnevat skeemi:

Raamatu või monograafia puhul

Autori perekonnanimi, initsiaal(id). Pealkiri. Alapealkiri (kui see on). Trüki või kordustrükiandmed. Ilumiskoht: kirjastus, ilmumisaasta.

Näiteks: Hager, G. jt. Eraõigus. I osa. Justiitsministeerium 2001

Magistri- ja bakalaureusetööde puhul

Autori perekonnanimi, initsiaal(id). Pealkiri. Alapealkiri (kui see on). Ülikooli nimetus ja õppetool, osakond või teaduskond. Ilumiskoht, ilmumisaasta [Töö üldnimetus]

Näiteks: Tamm, K. Abikaasade varalised õigused, Tallinna Ülikool. Eraõiguse osakond, Tallinn 2011. [bakalaureusetöö]

Kogumikus, ajakirjas, jätkväljaandes ja ajalehes ilmunud artiklite puhul

Näiteks (ajakiri): Tiivel, T. Piiratud vastutusega äriühingu juhatuse liikme lojaalsuskohustus. – Juridica 2001/4, lk 225–233.

Kirjed esitatakse tähestikulises järjestuses (autori perekonnanime järgi) ja võivad olla Araabia numbritega nummerdatud. Kui allika autor on asutus/organisatsioon või autorit ei ole üldse näidatud, järjestatakse allikas kirjanduse loetelus pealkirja esimese sõna alfabeetilise koha järgi. Et viitekirje esitatakse

väljaandega samas keeles, on ka lühendid vastavas võõrkeeles, nt lehekülg (lk), trükk (tr) ja köide (kd) on inglise keeles *p.*, *Ed.*, *Vol*, saksa keeles *S.*, *Aufl.*, *Bd*.

Ühe autori tööd reastatakse ilmumisaasta järgi, alustades kõige varasemast. Kui kirjanduse loetelus on ühelt autorilt mitu ühel ja samal aastal ilmunud tööd, kasutatakse väiketähtede abi, nt 1993a, 1993b. Mitme autori puhul esitatakse kõik nimed tiitellehte aluseks võttes (eristamiseks võib kasutada sõna ja või koma). Kui teose ilmumisaasta pole teada, kasutatakse lühendit *s.a.* (*sine anno*).

Kui autoreid on rohkem kui üks, pannakse kirja kõigi nimed järjestuses, nagu need on tiitellehel. Kui autoreid on üle kolme, tuuakse vaid esimese autori nimi ja lisatakse sinna *jt* (kui töö on ilmunud võõrkeeles, siis selle lühend vastavas keeles).

Kaudsete viidete puhul võetakse kasutatud kirjanduse loetellu töö, mille kaudu teist tööd on viidatud.

Õigusalastes töödes moodustatakse kasutatud allikate loetelu **kasutatud kirjandusest, normatiivmaterjalidest, kohtupraktikast** (kohtu-, uurimis-, ekspertiisimaterjalid jm) ning **arhiivimaterjalidest** sellekohaste pealkirjadega eraldi loetelud. Kasutatud allikad, millele töös viidatud ei ole (nt üldistatud kohtutoimikud), märgitakse üldjuhul sissejuhatuses, (nt Harju Maakohtu kriminaaltoimikud 1991-1997, 400 toimikut).

1.7. Kasutatud normatiivmaterjali loetelu

Kasutatud kirjanduse loetelule järgnevad läbivalt numereerituna normatiivmaterjalid pealkirjaga **Kasutatud normatiivmaterjal**. Kui loetelus on mitme organi normatiivakte, rühmitatakse need organite kaupa, pidades silmas nende kehtejõudu. Sama riigiorgani aktid esitatakse tähestikulises järjekorras. Õigusakte viitamisel on jällegi oluline meeles pidada, et tuuakse ära andmed seaduse esialgse redaktsiooni avaldamise kohta ja viimase paranduse avaldamise kohta, eristades viited erinevatele Riigi Teataja väljaannetele semikooloniga.

Näiteks:

Haldusmenetluse seadus, 06. juuli 2001. a – RT I 2001, 58, 354; RT I, 23.02.2011, 3

Vabariigi Valitsuse seadus, 13. detsember 1995 – RT I 1995, 94, 1628; RT I, 11.06.2013, 1

Vabariigi Valitsuse 29. detsembri 1993. a määrus nr 417 Ametlike väljaannete ja valitsuse dokumentide vahetamise kohta

1.8. Kasutatud kohtulahendite loetelu

Normatiivaktide loetelule järgneb läbivalt numereerituna **Kasutatud kohtupraktika**. Allikad süstematiseeritakse kohtute tähestikjärjestuses, kohtutel aga kohtulahendite ajalises järjekorras. Aastate kaupa on lubatud rühmitada kohtupraktikat ka toimikute numbrite järgi. Loetellu märgitakse allikas (trükkis), mille järgi on kohtulahendile joonealustes märkustes viidatud. Kui töös on üldistatud kohtupraktikat, millele pole viidatud, siis seda loetelus ei esitata, küll märgitakse see töö sissejuhatuses.

Näide:

Riigikohtu 1. novembri 1995. a määrus RAS-i Kiviter hagi AS-i Nitrofert vastu
55 409 krooni nõudes, III-211-72195.

Riigikohtu tsiviilkolleegiumi 9. juuni 2003. a määrus Kaie Valteri hagi Kaido Paaslepa ja Elamuühistu Masti vastu laenulepingu, osamaksu võõrandamise ja juhatuse koosoleku otsuste tühisuse tunnustamiseks ning õiguse tunnustamiseks osamaksule, 3-2-1-71-03.

Kohtulahendid võib kasutatud kirjanduses märkida ka lühendatud kujul. Näiteks Riigikohtu lahendite kohta allikakirje koostamisel tuleb näidata kohtu lühend, millest nähtub ka lahendi liik, lahendi kuupäev ja kohtuasja number. Kuivõrd kõik Riigikohtu lahendid avaldatakse Riigikohtu veebilehel ning on sealt lihtsalt leitavad, siis ei ole Riigikohtu lahendite avaldamiskoha (RT III) märkimine enam kohustuslik. Kohtuasja tutvustava lause võib esitada sulgudes, kuid ka see ei ole enam kohustuslik.

Näide:

RKPJKo 21.05.2008, 3-4-1-3-07.

RKÜKo 12.04.2011, 2-1-062-10.

RKPJKo 19.04.2005, 3-4-1-1-05e1 Kohtunik Jüri Põllu eriarvamus
<http://www.nc.ee/?id=11&indeks=0,4,9241,12034&tekst=RK/3-4-1-17-08>

RKHKo 07.11.2011, 3-3-1-51-11 (Romeo Kalda kaebus Viru Vangla direktori 19. veebruari 2010. a käskkirja nr 6.-3/311-D tühistamiseks)

II. LÕPUTÖÖDE KAITSMISE PROTSEDUUR

Lõputöö valmimise etapid:

- teema ja juhendaja avalduse esitamine, kinnitamine (vastavalt TLÜ akadeemilisele kalendrile oktoobrikuus akadeemilise üksuse poolt täpsustatud tähtajaks);
- lõputöö esitamine (akadeemilise üksuse poolt määratud ajal, enne kaitsmise kuupäeva);
- pealkirja ja juhendaja registreerimine ÕISis (pärast lõputöö esitamist);
- kaitsmine (vastavalt akadeemilise üksuse poolt määratud kuupäeval graafiku alusel).

2.1. Lõputööde teemade valik ja kinnitamine

Üliõpilane teeb oma valiku igal õppeaastal uuendatavale teemade loetelust või valib teema ja juhendaja ise koostöös õiguse eriala õppejõududega. Teemat täpsustatakse pealkirjaga, lähtudes lõputöö sisust, hiljemalt kaitsmiseks. BA ja MA töodes on nõutav õigusliku sisuga teemaatika uurimustöö nõuetele vastav avamine. Magistritöö peab olema kirjutatud vastavalt valitud spetsialiseerumissuunale.

Lõputöö teema ja juhendaja kinnitamine toimub nominaalkestuse eelviimasel semestril. Lõputööde teemad kinnitatakse vastavalt TLÜ akadeemilisele kalendrile oktoobrikuus akadeemilise üksuse poolt täpsustatud tähtajaks. Üliõpilane esitab juhendaja ja soovitatavalt õppekava juhiga kooskõlastatud avalduse akadeemilise üksuse poolt määratud tähtajaks ÕIS-i kaudu (“Muud avaldused”)(vt Lisa 2).

Õppekava juht koostöös õppenõustaja-spetsialistiga esitab ÜTI õppejuhile lõputööde teemade ja juhendajate nimekirja, mis kinnitatakse ÜTI direktori korraldusega. Vajadusel muudetakse, lähtudes lõputöö õpiväljunditest, teemat. Juhendajat muudetakse üldjuhul vaid siis, kui üliõpilase poolt soovitud õppejõu lõputööde juhendamise koormus on ületatud.

2. 2. Lõputööde kaitsmiseks esitamine

Lõputööde (bakalaureuse- ja magistritööd) kaitsmine toimub kaks korda õppeaastas vastavalt TLÜ akadeemilisele kalendrile. Lõputööd esitatakse etteantud tähtajaks elektroonilises formaadis (pdf) vastavas Moodle keskkonnas. Üliõpilane laeb üles kaks faili: ühel on juhendaja allkirjaga, mis tõendab

kaitsmisele lubamist ja teine pdf versioon on allkirjadeta. Üliõpilase autorideklaratsioon ja lihtlitsentsi lõputöö reprodutseerimiseks esitatakse ÕIS keskkonnas elektroonselt. Lihtlitsentsiga lubab autor oma lõputööd säilitada ja üldsusele kättesaadavaks teha Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu repositooriumis.

Bakalaureusetöö juhendaja ja retsenseerija peab omama töö valdkonnas vähemalt magistrikraadi või sellega võrdsustatud kvalifikatsiooni või on valdkonnas tunnustatud praktik-eksper.

Magistritöö juhendaja ja retsenseerija peab täitma vähemalt ühte järgmistest nõuetest:

- 1) omab doktorikraadi või sellega võrdsustatud kvalifikatsiooni;
- 2) omab magistrikraadi või sellega võrdsustatud kvalifikatsiooni ning vähemalt viieaastast teadus- ja arendustegevuse kogemust magistritöö valdkonnas;
- 3) omab magistrikraadi või sellega võrdsustatud kvalifikatsiooni ning on oma kutsealal tunnustatud asjatundja.

2.3. Lõputööde kaitsmine ja hindamine

Lõputööde kaitsmiskomisjonid moodustab ÜTI direktor üheks õppeaastaks. Komisjoni kuulub vähemalt kolm liiget, sh komisjoni esimees, kes on doktorikraadiga või sellele vastava kvalifikatsiooniga. Bakalaureusetööde kaitsmiskomisjonis on 50 protsenti, magistritööde kaitsmiskomisjonis 75 protsenti doktorikraadiga või sellele vastava kvalifikatsiooniga õppejõude.

Üliõpilane esitab oma lõputöö akadeemilisse üksusesse registreerib end ÕISis lõputöö kaitsjaks. Kaitsmisele mittelubatud tööd saab täiendada ja esitada kaitsmiseks järgmisel õppeaastal.

Autoril on õigus nõuda, et tema tööd ei sisestata generatiivsesse tehisintellekti hindamise eesmärgil.

Lõputööde ja lõpueksamite kaitsmine on avalik ja toimub kaitsmiskomisjoni ees akadeemilise üksuse poolt välja kuulutatud ruumis ja järjekorras. Kaitsmisel osalevad soovitavalt nii retsensent kui üliõpilase juhendaja. Lõputöö kaitsmine võib olla kinnine, kui töö sisaldab vastavalt avaliku teabe seadusele teavet asutusesiseseks kasutamiseks tunnistamise aluste kohta. Kaitsmise kinniseks kuulutamise kirjaliku taotluse esitab üliõpilane või põhjendatud huviga kolmas isik akadeemilise üksuse juhile lõputööde

esitamise tähtjaks. Kaitsmise kinniseks kuulutamise või mittekuulutamise otsustab ÜTI direktor 5 (viie) tööpäeva jooksul nimetatud ettepaneku tegemisest arvates.

Kaitsmise põhietapid on:

- 1) lõputöö autori (kaitsja) lühiettekanne (*lectio praecursoria*);
- 2) kaitsja ning retsensendi (kui viibib kohal) akadeemiline diskussioon, juhul kui retsensent kohal ei ole, siis vastamine retsensendi küsimustele;
- 3) kaitsja vastused kohalviibijate küsimustele;
- 4) kaitsja lõppsõna.

Lõputöö kaitsja suulist ettekannet on soovitatav illustreerida näitliku abimaterjaliga (nt PowerPoint slaidid, grafoprojektori kiled, audiovisuaalsed jm vahendid). Ettekandeks koos küsimuste ja väitlusega on aega bakalaureusetööde kaitsmisel 30 min, sellest bakalaureusetöö kaitsekõne on 5-7 minutit.

Magistritöö kaitsmiseks antakse aega 30 minutit, magistritöö kaitsekõne on 7-10 minutit. Järgnevad lõputöö kaitsja vastused retsensendi küsimustele ning vastused komisjoni küsimustele, seejärel kuulatakse lõputöö kaitsja lõppsõna. Tehniliste abivahendite vajalikkusest tuleb teavitada õppenõustaja-spetsialisti töö esitamisel.

Magistri- ja bakalaureusetööd on hindelised. Töid hindab ÜTI direktori korraldusega moodustatud komisjon. Kaitsmiskomisjon on otsustusvõimeline, kui kaitsmisel viibib vähemalt 2/3 selle liikmetest (sh esimees).

Bakalaureuse- ja magistritööde ning nende kaitsmise hindamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

1. töös püstitatud probleemi selgus ja põhjendatus, eesmärgi selge sõnastatus;
2. töös kajastuvate nii õigusteoreetiliste probleemide ja õiguspraktika (haldus- ja kohtupraktika) uudsus ja aktuaalsus ning selle esituse adekvaatsus;
3. töö uudsus, autori võime luua uut õiguslikku väärtust, omapoolne originaalne intellektuaalne panus;
4. töö ülesehitus ja osade omavaheline seotus ning tasakaalustatus (sisu vastavus pealkirjale, meetodi vastavus töö eesmärkidele, kokkuvõtte vastavus teema käsitlusele töös jne);

5. teemale vastava erialase kirjanduse ja õigusteoreetiliste käsitluste tundmine;
6. töös kasutatud uurimismeetodite valdamine;
7. töö vormistuslik külg (vastavus nõuetele);
8. töö keeleline (grammatiline, ortograafiline ja terminoloogiline) tase;
9. töö maht (kas töö pikkus on sisuliselt õigustatud, kas töö vastab nõutavale töötundide mahule);
10. töös kirjeldatud seisukohtade esitamine ja argumenteerimine ning küsimustele vastamine avaliku kaitsmise käigus;
11. kaitsmisel töös käsitletava asjakohane esitamine kasutades tänapäevaseid IT või teisi tehnikavahendeid.

Lõputöö retsensiooni koostamisel tuleb lähtuda ülalnimetatud kriteeriumidest. Retsensioon peab sisaldama kriitilist analüüsi ja üldist hinnangut uurimistööle. Kirjalik retsensioon esitatakse töö kaitsmisel suuliselt, tuues välja tööga seotud õiguslikud põhiküsimused. Lisaks esitab retsensent töö autorile teemaga seotud sisulised küsimused (1-3 küsimust). Lõputöö kaitsmiseks vajalik kirjalik retsensioon peab laekuma akadeemilisse üksusesse hiljemalt 3 (kolm) tööpäeva enne kaitsmist. Üliõpilasel on õigus eelnevalt tutvuda oma lõputöö retsensiooniga hiljemalt 1 (üks) tööpäev enne kaitsmist, õppenõustaja-spetsialist saadab üliõpilasele e-kirjaga retsensiooni. Retsensiooni vormi näidis lisatud (vt Lisa 4).

Kaitsmiskomisjon võib diskrediteeriva teabe ilmnemisel (plagiaat, võltsitud andmete esitamine jne) enne lõputöö kaitsmist keelduda üliõpilase lubamisest kaitsmisele. Mittelubamise aluseks on kirjalik tõendusmaterjal. Kaitsmiskomisjoni otsus üliõpilase mittelubamise kohta lõputöö kaitsmisele vormistatakse kirjalikult. Õppenõustaja-spetsialist teavitab üliõpilast komisjoni otsusest e-posti teel hiljemalt 1 (üks) tööpäev enne kaitsmist.

Lõpliku hinde otsustab kaitsmiskomisjon ning hinde kujunemise aluseks on kirjalik lõputöö ja kaitsmisel toimunud akadeemiline diskussioon. Lõputöö hinnang kujuneb kaitsmiskomisjoni liikmete koondhindena, kus arvestatakse kirjaliku töö taset ja töö avaliku kaitsmise edukust ja tulemuslikkust. Kaitsmiskomisjon hindab bakalaureuse- või magistritööd kinnisel istungil, tulemus selgitatakse komisjoni salajasel hääletusel. Otsuse tegemiseks on vaja, et seda toetaks vähemalt pool komisjoni koosseisust. Lõputööde kaitsmise tulemusi hindab komisjon sõnaliselt (suurepärane, väga hea, hea, rahuldav, kasin, puudulik) ja täheliselt (A, B, C, D, E, F). Hinded kantakse vormikohaselt protokollile ja need allkirjastavad

kaitsmiskomisjoni esimees ja protokollija. Lõputööde kaitsmise ja suulise lõpueksami tulemused tehakse üliõpilastele teatavaks kaitsmispäeval vahetult pärast protokollide vormistamist.

Hindamisel lähtutakse bakalaureuse- ja magistritöö sisust ja mahust ning õppeastmest tulenevatest nõuete erinevustest, mis kajastuvad vastavalt bakalaureusetöö kursuseprogrammis ja magistritöö kursuseprogrammis ning hindamiskriteeriumites (Lisa 5).

2.4. Kaitsmistulemuste vaidlustamine

Üliõpilasel on õigus kaitsmiskomisjoni otsus vaidlustada vastavalt TLÜ õppekorralduse eeskirjas sätestatule.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Ajakirja Juridica viitamise põhimõtted autoritele.
2. Kirjalike tööde vormistamise näpunäited, Tallinna Ülikooli Õigusakadeemia 2010.
3. Sepp, Ene. Kirjalike tööde vormistamise juhend. Akadeemia Nord 2001.
4. Sootak, Jaan jt, Üliõpilastööde kirjutamine ja vormistamine. Juhend õigusteaduskonna üliõpilastele, Kirjastus Juura, Tallinn 2011.

KASUTATUD ÕIGUSAKTID

Tallinna Ülikooli õppekorralduse eeskiri (TLÜ senati 19.05.2025 määrus nr 4)

Lisa 1. Lõputöö ja muu kirjaliku töö tiitellehe näidis

TALLINNA ÜLIKOOL
Ühiskonnateaduste instituut
Õigusteaduse suund

Eesnimi Perekonnanimi

PEALKIRI

Töö liik (Essee/Referaat/Uurimistöö/Bakalaureusetöö/Magistritöö)

Juhendaja:

Kutse või teaduskraad Eesnimi Perekonnanimi
(Ainetöö puhul: Õppeaine ainekood ja nimetus;
Õppejõud)

Töö esitamise koht/Tallinn

Aasta

Lisa 2. Bakalaureuse-/magistritöö teema kinnitamise avalduse näidis

ÕIS avaldus avalduse liik: **muud avaldused**

Kellele: **Ühiskonnateaduste instituut**

Pealkiri: **Bakalaureusetöö /magistritöö (valida õige) teema ja juhendaja kinnitamine**

Üliõpilane:

Üliõpilaskood:

Sisu:

AVALDUS

Palun kinnitada minu lõputöö teema

.....
.....(eesti ja inglise keeles)

ja juhendaja (juhendaja ees- ja perekonnanimi, e-posti aadress)

Kinnitan, et olen teema ja juhendamise juhendajaga kokku leppinud. Tean, et teema ja juhendaja kinnitatakse lõplikult ÜTI direktori korraldusega.

Lugupidamisega

.....

Üliõpilase nimi ja kuupäe

Lisa 3. – Juhendamise põhimõtted

Juhendatav	Juhendaja
- peab üles näitama aktiivsust; - võtma juhendajaga kontakti, et kokku leppida konsultatsioonide ajad; - valmistama ette materjale ja küsimusi; - esitama juhendajale tutvumiseks regulaarselt töö vahevariante.	- peab esitama üliõpilasele oma kontaktandmed (reeglina saab juhendajaga kontakti e-kirja teel); - ei pea avalikustama oma isiklikku mobiili ega kodust telefoninumbrit; - ei pea ise otsima kontakti juhendatavaga ega nõudma materjalide esitamist.
- ei saa eeldada, et juhendajal on võimalik vastata tema pöördumisele koheselt; - võib pöörduda õppenõustaja või õppejuhi poole, kui pole saanud juhendajalt tagasisidet nädala jooksul; - võib pöörduda õppekava juhi poole, kui juhendajaga korduvalt kontakti leida ei õnnestu või kui tagasiside viibib süstemaatiliselt.	- peab andma üliõpilasele tagasisidet ühe nädala jooksul peale üliõpilase pöördumist. - Erandjuhtudel (nt väliskomandering, haigus jms) lepitakse kokku pikem tagasiside tähtaeg; - peab arvestama juhendamise mahuga BA töö puhul vähemalt 30 tundi MA töö puhul vähemalt 50 tundi
- peab enne juhendajale töö või selle osa esitamist kontrollima õigekirja ning grammatika vastavust; - vastutab lõpliku teksti õigekirja ja stiili eest; - teab, et õigekirjavigade rohkus või teksti halb loetavus või ebaadekvaatne stiil on kindel põhjus hinde alandamiseks.	ei pea parandama õigekirja- ja grammatikavigu, küll aga juhtima üliõpilase tähelepanu võimalikele stiilvigadele tekstis ning andma vajadusel soovitusi teksti loetavuse parandamiseks.
peab juhendaja töö hõlbustamiseks teksti järgmise versiooni esitamisel märgistama muutused ja täiendused, mis on tehtud võrreldes eelmise versiooniga.	võib keelduda tagasisidest, kui tekstis olevad parandused ja täiendused (võrreldes juba kommenteeritud variandiga) ei ole üliõpilase poolt märgistatud.
võib erandjuhtudel mõistliku aja jooksul vahetada juhendajat ja/või teemat, esitades selleks õppekava juhile uue põhjendatud avalduse uue teema ja/või juhendaja kinnitamiseks.	võib katkestada koostöö juhendatavaga, tehes selleks esildise õppekava juhile, kui juhendatav pole kuu aja jooksul peale teema ja juhendaja kinnitamist võtnud ühendust ega esitanud mingeid materjale.
peab esitama töö (kõitmata) lõppvariandi juhendajale vähemalt 1 nädal enne TLÜ akadeemilises kalendris märgitud tööde esitamise tähtaega.	- võib mitte lubada kaitsmisele tööd, mille lõppvariant pole talle esitatud 1 nädal enne määratud tööde esitamise tähtaega; - ei tohi lubada kaitsmisele tööd, kui pole tööga tutvunud või veendunud, et töö vastab lõputööle esitatavatele nõuetele.
peab välisjuhendajale vajadusel tutvustama TLÜ Ühiskonnateaduste instituudi lõputöödega seotud reegleid ja dokumente.	peab olema tutvunud TLÜ Ühiskonnateaduste instituudi lõputöödele esitatavate nõuetega ning nendest juhendamisel lähtuma.
- vastutab töö iseseisva koostamise eest vältides plagiaati; - teab plagiaadi kasutamisest tulenevaid tagajärgi.	peab kasutama plagiaadituvastusprogrammi või muid vahendeid, avastamaks esitatud töös plagiaati.

Lisa 4. Lõputöö retsensiooni näidis

Tallinna Ülikool
Ühiskonnateaduste instituut
Õigusteaduse suund

Üliõpilase lõputöö retsensioon

Retsensioon esitada õppenõustaja-spetsialistile elektrooniliselt e-kirjaga allkirjastatult ühes eksemplaris akadeemilisse üksusesse hiljemalt kolm tööpäeva enne kaitsmist, kaitsmine toimub.....20.....

Lõputöö autor

Lõputöö pealkiri

Retsensendi nimi, isikukood (vajalik ÕISI sisestamiseks), teaduskraad, ametikoht

1. Valitud hinnangu juurde palume lühikest põhjendust (tekst kirjutada lahtrisse)

Teema aktuaalsus

väga aktuaalne	võrdlemisi aktuaalne	tavapärane	aktuaalsus puudub
----------------	----------------------	------------	-------------------

Autori oskus uurimisprobleemi määratleda

väga hea	hea	rahuldav	nõrk	puudulik
----------	-----	----------	------	----------

Kasutatud uurimismeetodi(te) otstarbekus

väga otstarbekas	kohane	küsitav	sobimatu
------------------	--------	---------	----------

Kasutatud kirjanduse asjakohasus

igati asjakohane	sobiv	kohati küsitav	sobimatu
------------------	-------	----------------	----------

Uurimistulemus(t)e usaldusväärsus (arvestada kasutatud akadeemilist kirjandust, kaasuste hulka jne)

väga usaldusväärne	üle keskmise usaldusväärsusega	keskmise usaldus-väärsusega	alla keskmise usaldusväärsusega	mitte-usaldusväärne
--------------------	--------------------------------	-----------------------------	---------------------------------	---------------------

Analüütiliste oskuste tugevus

väga tugev	üle keskmise	keskmine	alla keskmise	väga nõrk
------------	--------------	----------	---------------	-----------

Töö struktuuri- ja seostatus

optimaalne	vastuvõetav	kohati problemaatiline	arusaamatu
------------	-------------	------------------------	------------

Vastavus *Üliõpilastööde koostamise, vormistamise ja kaitsmise juhendile* (juhend on kättesaadav TLÜ Ühiskonnateaduste instituudi suuna dokumentide alt)

vastab täielikult	enamasti vastab	keskpärane	enamasti ei vasta	üldse ei vasta
-------------------	-----------------	------------	-------------------	----------------

NB! Retsensent ei tohi tööle soovitada konkreetset hinnet, kuid võib anda sisulise kokkuvõtva hinnangu, mis ei viita konkreetsele hindele.

2. Töö tugevused ja puudused, mida tahaks eraldi välja tuua:

[tekst]

3. Küsimused töö autorile:

- 1.
- 2.
- 3.

.....
retsensendi allkiri

.....
kuupäev

Lisa 5. Hindamiskriteeriumid

BAKALAUREUSETÖÖ (UURIMISTÖÖ) HINDAMISKRITEERIUMID

F – töö on plagiaat ja/või ei ole seotud õppekavaga. Seotus õppekavaga on üldnõue, mida ei mainita hinnete juures eraldi.

	A	B	C	D	E
Probleemipüstitus	Probleem on aktuaalne, konkreetse valdkonna mõttes põhjendatud ja oluline, arendab edasi varasemaid töid või pakub rakendusliku lahendi. Probleem ja uurimisküsimused on selgelt sõnastatud, konkreetset piiritletud ning vastavad suurepäraselt uurimistöö eesmärgile.	Probleem on aktuaalne ja oluline. Probleem ja uurimisküsimused on loogiliselt seostatud ning vastavad väga hästi uurimistöö eesmärgile.	Probleemi aktuaalsus ja olulisus on sõnastatud. Probleem ja uurimisküsimused on selged ja hästi seostatud.	Probleemi aktuaalsus ja olulisus pole veenvalt esitatud. Probleem ja uurimisküsimused on üldtasandil omavahel seostatud, kuid leidub üksikuid küsitavusi.	Probleem ja uurimisküsimused on laialivalguvad ning uurimistöö teemaga ainult vähesel määral seostatud.
Teoreetiline osa	Kasutatud on asjakohast akadeemilist kirjandust, mis katab töö seiskohalt olulisi allikaid ning loob seoseid eri autorite ja käsitluste vahel. Autor on töö valdkonna olulisi allikaid sünteesinud. Seos probleemi, teooria ja empiiria vahel on selge ning teooriat on empiirilises analüüsis süsteemselt rakendatud. Töö pakub teoreetilises või empiirilises plaanis senisesse teadmisesse uudset panust. Isegi kui see panus on tagasihoidlik, suudab tudeng seda töös välja tuua ja põhjendada.	Kasutatud on asjakohast akadeemilist kirjandust. Töö jaoks olulised ja asjakohased vaatenurgad on kaetud. Autor on töö probleemiga seotud allikaid kriitiliselt analüüsinud ja sünteesinud. Seos teooria, empiiria ja uurimisküsimuste vahel on selge ning teoreetilisi teadmisi on osatult empiirilises analüüsis rakendada.	Kasutatud on asjakohast akadeemilist kirjandust ning töö jaoks olulised ja asjakohased vaatenurgad on kaetud. Autor on töö probleemiga seotud allikaid vähesel määral kriitiliselt analüüsinud ja sünteesinud ning töö sisaldab autori loodud temaatilisi üleminekuteks te. Seos probleemi, teooria ja empiiria vahel on arusaadav, teoreetilisi teadmisi on empiirilises analüüsis rakendatud, kuid seoseid on loodud	Kasutatud on asjakohast akadeemilist kirjandust, mis katab enamasti töö seisukohalt asjakohaseid teoreetilisi käsitlusi. Autor on töö probleemiga seotud teooriat vähesel määral kriitiliselt analüüsinud ning töö sisaldab üksikuid autori loodud temaatilisi üleminekuid. Seos probleemi, teooria ja empiiria vahel on tuvastatav, teoreetilisi teadmisi on püütud hiljem empiirilises analüüsis rakendada, kuid seoste loomine on kohati ebapiisav.	Teooriaosa põhineb piiratud arvul akadeemilistel allikatel ning katab hädapärast ära töö seisukohalt asjakohaseid teoreetilisi seisukohti. Töö teooriaosa on referatiivne. Teooria, empiiria ja uurimisküsimused on omavahel üldsõnaliselt seotud. Teooria ja empiirilise analüüsi seos on nõrk.

			vähesel määral.		
Empiiriline osa¹	Empiiriliste andmete kogumise meetod sobib uurimisküsimustele vastamiseks ning meetodivalik on allikatele toetudes hästi põhjendatud ja uurimisväli piiritletud. Andmekogumise ja -analüüsi meetodeid on rakendatud korrektselt kõigis töö etappides. Kõik andmekogumise ja -analüüsi võtmemoistest on allikate põhjal defineeritud. Autor mõistab ja kirjeldab oma rolli uurijana. Valim või andmestik sobib uurimisküsimustele vastamiseks. Tulemuste esitamine on selge ja ülevaatlik ning järgib meetodi parimaid praktikaid. Valimit, uuringu läbiviimise protseduuri ja andmete analüüsi on kirjeldatud põhjalikult.	Empiiriliste andmete kogumise meetod sobib uurimisküsimustele vastamiseks ja meetodivalik on põhjendatud ja uurimisväli piiritletud. Andmekogumise ja -analüüsi meetodeid on rakendatud korrektselt kõigis töö etappides. Suurem osa andmekogumise ja -analüüsi võtmemoistest on allikate põhjal defineeritud. Valim või andmestik sobib uurimisprobleemile vastamiseks. Autor mõistab ja on maininud enda rolli uurijana. Tulemuste esitamine on selge ja ülevaatlik. Valimit, uuringu läbiviimise protseduuri ja andmete analüüsi on kirjeldatud põhjalikult.	Empiiriliste andmete kogumise meetod sobib uurimisküsimustele vastamiseks ja uurimisprobleemi lahendamiseks. Meetodi valiku põhjendus pole piisav. Autor valdab valitud andmekogumismeetodit mõningate probleemidega. Kõik esitatud empiirilised andmed on töö jaoks olulised ja seostuvad mingil moel uurimisküsimustega. Samas on andmeid, mille analüüs on puudulik. Empiiriliste andmete hulk ja kvaliteet ei pruugi olla piisav, aga võimaldab siiski teatud ulatuses uurimisküsimustele vastata. Tulemuste esitamine on konarlik. Valimi, uuringu läbiviimise protseduuri ja andmete analüüsi kirjeldus on kohati puudulik.	Empiiriliste andmete kogumise meetod sobib üldjoontes uurimisküsimustele vastamiseks ja uurimisprobleemi lahendamiseks. Meetodi valiku põhjendus pole piisav. Autor valdab valitud andmekogumismeetodit mõningate probleemidega. Kõik esitatud empiirilised andmed on töö jaoks olulised ja seostuvad mingil moel uurimisküsimustega. Samas on andmeid, mille analüüs on puudulik. Empiiriliste andmete hulk ja kvaliteet ei pruugi olla piisav, aga võimaldab siiski teatud ulatuses uurimisküsimustele vastata. Tulemuste esitamine on konarlik. Valimi, uuringu läbiviimise protseduuri ja andmete analüüsi kirjeldus on kohati puudulik.	Empiiriliste andmete kogumise meetodi sobivus uurimisküsimustele vastamiseks ja selle valiku põhjendus on küsitavad. Valitud uurimismeetodit kirjeldatakse väga üldises plaanis, selle rakendamisel on tehtud vigu. Töös esitatud empiirilised andmed ei ole kõik asjakohased ehk ei seostu piisavalt uurimisküsimustega. Tulemuste esitamine, valimi, uuringu läbiviimise protseduuri ja andmete analüüsi kirjeldus on puudulik.
Järeldused ja soovitus	Kõik uurimisküsimused on saanud põhjaliku ja argumenteeritud vastuse. Järeldused, mis on seotud empiiria ja teoreetilise osaga, on selged ja esitatud analüütiliselt ladusalt. Järeldustes on uudseid	Kõik uurimisküsimused on saanud argumenteeritud vastuse. Töö järeldused on seotud empiiria ja teoreetilise osaga. Tulemuste üle on arutletud analüütiliselt, eri probleemide avavalt ning tulemusi laiemasse	Kõik uurimisküsimused on saanud selge vastuse. Järeldustes arutletakse tulemuste üle, kuid arutelu jääb pealiskaudseks ning analüütiliselt keskpäraseks.	Kõik uurimisküsimused on saanud vastuse, kuid erineva argumenteerituse astmega. Arutluskäik, kuidas tulemusteni jõuti, on tuvastatav. Järeldused jäävad üldiseks ning empiirilisel/analüütiliselt nõrgalt	Põhilisele uurimisküsimusele on vastatud, kuigi sellest tulenevad järeldused on üldised ning empiirilisel/analüütiliselt nõrgalt põhjendatud. Järeldused tulenevad eelnevast analüüsist, kuid on esitatud

	lähene misnurki või seoseid, mida on asetatud laiemasse teoreetilisse/ühiskondlikku konteksti. Töös on selgelt välja toodud soovitud ja edasised uurimisvõimalused ning valitud lähenemise uurimuslikud piirangud.	teoreetilisse/ühiskondlikku konteksti asetades. Töös on välja toodud soovitud ja edasised uurimisvõimalused.	Järeldused on asetatud laiemasse konteksti, kuid arutelu jääb analüütiliselt nõrgaks. Töös on välja toodud üksikud soovitud või edasised uurimisvõimalused.	põhjendatuks. Järelduste üle arutlemine ja nende laiemasse konteksti asetamine jääb napiks ning analüütiliselt nõrgaks. Töös on välja toodud üksikud soovitud või viited edasistele uurimisvõimalustele.	lihtsustatult ning tulemustest on tehtud mehaaniline ja pelgalt nentiv kokkuvõte. Töös puuduvad soovitud ja edasised uurimisvõimalused.
Vormistus	Töö vormistus vastab nõuetele. Tekst on akadeemilises stiilis, keeleliselt ja grammatiliselt igati korrektne. Viitamine on korrektne.	Töö vormistus vastab nõuetele. Tekst on akadeemilises stiilis, keeleliselt ja grammatiliselt korrektne. Leidub üksikuid trükivigu. Viitamine on korrektne.	Töö vormistus vastab suures osas nõuetele. Viitamises ei ole põhimõttelisi vigu. Viitekirjete vormistamises on üksikuid vigu. Töö on valdavalt akadeemilises keeles, kuigi õige kirjas võib olla üksikuid ebakorrektsusi ja/või leidub trükivigu.	Töö vastab osaliselt vormistamise nõuetele. Viitamises on vigu, mis ei ole põhimõttelised.* Keelekasutuses leidub ajakirjanduslikku või kõnekeelset keelekasutust ning õigekeelsus- ja/või trükivigu.	Töö vastab osaliselt vormistamise nõuetele. Hoolimata viitamisvigadest on allikad siiski tuvastatavad. Autori mõtte jälgitavus on raskendatud, võib olla keelelisi ebakorrektsusi. Viitamises võib leiduda mitmeid vormistuslikke **ja ka mõni põhimõtteline viga, kuid mitte plagiaati. Akadeemiline keelekasutus ei ole töös valdav: töö mitmes osas on ajakirjanduslikku ja kõnekeelset keelepruuki. Leidub mitmeid õigekeelsus- ja/või trükivigu, mis siiski ei takista teksti mõistmist.
Kaitsmine	Eeskujulikult vormistatud, näitlikustatud ja aja piires ette kantud esitlus. Silmapaistev kaitsekõne (s.o huvi loomine töö teema ja sisu vastu). Suurepärase teoreetilise materjali valdamine ja ülevaade töö tulemustest. Oma arvamuse esitamisel väga head argumentid ja	Korrektset vormistatud ettekande esitlus. Pädev kaitsekõne esitus. Küsimustele vastates oskab üliõpilane vastuseid põhjendada ja argumenteerida.	Selge struktuuriga ettekanne, kus leidub mõningaid ebatäpsusi. Pädev kaitsekõne. Küsimustele vastused on osaliselt argumenteeritud.	Ettekande esitluses leidub mõningaid ebatäpsusi. Kaitsekõne on pädev, aga on puudusi kõne struktuuris ja esitamise viisis. Tekib raskusi oma seisukohtade põhjendamisel.	Ettekande esitluses leidub vastuolusid, vigu ja ebatäpsusi. Kaitsekõne jääb kohati arusaamatuks. Materjali mittevaldamine või ajast mitte kinnipidamine. Küsimustele vastused ei ole argumenteeritud ja/või on kohati arusaamatud.

	oskus ennast väljendada. Sissejuhatuse ja kokkuvõtte sidusus. Küsimustele vastamine on täpne ja ammendav.				
--	---	--	--	--	--

*Põhimõtteline viga viitamisel: allikas on viitamata; allika kasutamine on töö seisukohast mittevajalik või on lahknevusi tekstisiseste viidete ja kasutatud kirjanduse vahel; viitekirjete osad on esitatud valesti ja segadust tekitavas järjekorras; allikas ei ole tuvastatav.

**Vormistuslik viga viitamisel: lõputöö eeskirjaga kehtestatud viitamissüsteemide ebapiisav ja korrapärase järgimine; vormistuslikud ebakorrektsused viitekirjetes ja tekstisisestes viidetes.

¹ Õigusteaduse suunal ei ole empiiriline osa kohustuslik, seetõttu ei kohaldu ilma empiirilise osata töödele need kriteeriumid.

Ühiskonnateaduste instituut

MAGISTRITÖÖ (UURIMISTÖÖ) HINDAMISKRITEERIUMID

F – töö on plagiaat ja/või ei ole seotud õppekavaga/eriala uurimisdistsipliiniga.

	A	B	C	D	E
Probleemi-püstitus	Autor on toetunud probleemi käsitlemisel teiste autorite seisukohtadele ning uurimisvaldkonna varasematele töödele. Autor on esitanud diskussiooni, mis käsitleb probleemi uudest vaatenurgast. Uurimisprobleem ja -küsimused on selgelt sõnastatud ning peegeldavad seatud probleemi mitmetahuliselt, sh ilmneb autori panus probleemi põhjalikumasse lahendamisse. Autor suudab positsioneerida ja põhjendada oma lähenemist valdkonna uurimistraditsiooni kontekstis ning valida metodoloogilise paradigma.	Uurimisküsimused peegeldavad seatud probleemi mitmetahuliselt. Autor on toetunud probleemi käsitlemisel teiste autorite seisukohtadele ning uurimisvaldkonna varasematele töödele ning probleemipüstistust ja -käsitlust toetab diskussioon. Autor suudab positsioneerida oma lähenemist valdkonna uurimistraditsiooni kontekstis ning valida metodoloogilise paradigma.	Autor on tõestanud probleemi aktuaalsust. Uurimisküsimused peegeldavad uurimisprobleemi mitmetahulisust ja tahkude vastastikuseid seoseid. Autor on toetanud probleemi teiste autorite seisukohtadega ning uurimisvaldkonna varasemate töödega, kuid diskussioon on vähene. Autor suudab määrata oma lähenemist valdkonna uurimistraditsiooni kontekstis ning valida metodoloogilise paradigma.	Probleem on seotud erialaga, kuid autor on tõestanud probleemi aktuaalsust vähesel määral. Uurimisprobleem on trafaretne ja vähemõtteline. Uurimisprobleem ja -küsimused on omavahel seostatud. Autor on toetanud probleemi teiste autorite seisukohtadega ning uurimisvaldkonna varasemate töödega, kuid puudub diskussioon. Autor suudab määrata oma lähenemist valdkonna uurimistraditsiooni kontekstis ning nimetab metodoloogilise paradigma.	Probleem on seotud erialaga, kuid autor ei ole tõestanud probleemi aktuaalsust. Autor on toetanud probleemi eri autorite seisukohtadega, kuid puudub diskussioon. Probleemipüstistust toetab uurimisvaldkonna varasemate tööde ülevaade, kuid probleem ei ole uudne. Uurimisprobleem ja uurimisküsimused on vähesel määral seotud. Uurimisküsimused on laialivalguvad. Autor nimetab metodoloogilise paradigma.

Teoreetiline osa	Teoreetiline lähtekoht katab arvukaid uurimisprobleemiga seostuvaid käsitlusi, mille hulgast on tehtud argumenteeritud valik. Autor näitab laialdasi teadmisi distsiplinaarsest uurimisprobleemist, mis asetub laiemasse diskussioonikonteksti. Teooriate esitus on analüüsiv, allikakriitiline ja sünteesiv. Teoreetilisi teadmisi on empiirilises analüüsis rakendatud süsteemselt ja loovalt. Teoreetilise osa jaotamine peatükkideks ja alapeatükkideks on hästi põhjendatud ja loogiline. Teoreetilise osa peatükid ja alapeatükid on seotud uurimisprobleemi/-küsimustega ning kannavad sisulisi nimetusi. Kasutatavad mõisteid ja nendevahelised seoseid on selgitatud.	Teoreetiline lähtekoht katab mitmeid uurimisprobleemiga seostuvaid käsitlusi, tuues nende hulgast välja kõige olulisemad. Kasutatud on teemaga seotud kirjandust. Autor näitab oma teadmisi ka uurimisprobleemi laiemast distsiplinaarsest paiknemisest. Teooriate esitus on analüüsiv ja allikakriitiline. Teoreetilisi teadmisi on empiirilises analüüsis süsteemselt rakendatud. Teoreetilise osa jaotamine peatükkideks ja alapeatükkideks on põhjendatud ja loogiline. Peatükid ja alapeatükid on seotud uurimisprobleemi/-küsimustega ning kannavad sisulisi nimetusi. Suuremat osa kasutatavaid mõisteid ja nendevahelisi seoseid on selgitatud.	Teoreetiline lähtekoht katab piisavalt uurimisprobleemiga seostuvaid käsitlusi, tuues nende hulgast välja kõige olulisemad. Kasutatud on teemaga seotud kirjandust. Autor demonstreerib tagasihoidlikult oma teadmisi uurimisprobleemi laiemast distsiplinaarsest paiknemisest. Teooriate esitus on analüüsiv ning autor on esitanud ka oma seisukohad. Teoreetiline raamistik on seotud töö empiirilise osaga. Teoreetilise osa ülesehitus on mõisteta, kuid mõned aspektid on kajastamata; mõned (ala)peatükid on põhjendamatult pikad või lühikesed ja/või kannavad nimetusi, mis ei ole piisavalt selgelt või sobivalt formuleeritud.	Tööl on teoreetiline lähtekoht, mis avab töö kesksed mõisted ja annab uurimisküsimustele sobiva analüüsiraamistiku, kattes töö seisukohalt kõige tähtsamad teoreetilised käsitlused. Autor on loonud seoseid eri käsitluste vahel ning esitanud oma seisukohad. Kasutatud on teemaga seotud kirjandust. Seos teooria ja empiiria vahel on selgelt tuvastatav: teoreetilisi teadmisi on empiirilises analüüsis rakendatud, kuigi ebajärjekindlalt. Teoreetilise osa ülesehitus on mõisteta, kuid mõned aspektid on kajastamata; mõned (ala)peatükid on põhjendamatult pikad või lühikesed ja/või kannavad nimetusi, mis ei ole piisavalt selgelt või sobivalt formuleeritud.	Kasutatud on teemaga seotud kirjandust, mis jätab töö teoreetilise raamistiku liiga kitsaks, kuid autor on loonud üksikuid seoseid eri käsitluste vahel ning esitanud ka oma seisukohad, mille argumenteeritus jääb ülejäänud uuringu osadest eraldiseisvaks ning selle jaotumine peatükkideks ja alapeatükkideks on halvasti põhjendatud. Kõiki kasutatavaid mõisteid ning nendevahelisi seoseid ei ole selgitatud.
Empiiriline osa¹	Andmete kogumise meetod sobib uurimisküsimustele vastamiseks ja uurimisprobleemi lahendamiseks. Andmekogumise ja -analüüsi meetodit ning valimit on veenvalt põhjendatud, toetudes eri autoritele ning arutledes ka teiste metodoloogiliste võimaluste üle. Andmekogumise ja -analüüsi protsessi on selgelt kirjeldatud. Kvantitatiivse uuringu puhul on kasutatud mitut andmeanalüüsi meetodit, sh mitmemõõtmelist analüüsi; kajastatud on iga meetodi	Andmete kogumise meetod sobib uurimisküsimustele vastamiseks ja uurimisprobleemi lahendamiseks. Andmekogumise meetodit ja valimit on põhjendatud, toetudes eri autoritele ning nimetades ka teisi metodoloogilisi võimalusi. Andmekogumise ja -analüüsi protsessi on kirjeldatud. Kvantitatiivse uuringu puhul on kasutatud mitut andmeanalüüsi meetodit, sh mitmemõõtmelist analüüsi; eri tüüpi analüüsides tulemused on esitatud sisuliselt	Andmete kogumise meetod sobib uurimisküsimustele vastamiseks ja uurimisprobleemi lahendamiseks. Andmekogumise meetodit ja valimit on veenvalt põhjendatud, toetudes eri autoritele. Andmekogumise ja -analüüsi protsessi on kirjeldatud. Kvantitatiivse uuringu puhul on kasutatud kas üht meetodit keerukal tasandil või mitut analüüsiviisi, nende kooskasutamine on argumenteeritud; meetodi(te) rakendamisel on üksikuid vigu. Kvalitatiivse uuringu	Andmete kogumise meetod sobib uurimisküsimustele vastamiseks ja uurimisprobleemi lahendamiseks. Andmekogumise meetodit ja valimit on üldjoontes põhjendatud, toetudes eri autoritele. Andmekogumise ja -analüüsi protsessi on kirjeldatud, kuid mitte piisavalt. Kvantitatiivse uuringu puhul on kasutatud üht analüüsiviisi ja üht andmestikku vähekeerukal tasandil ja nende rakendamisel ei ole vigu. Töö autor mõistab ja kirjeldab oma rolli uurijana ning analüüsib	Andmete kogumise meetod sobib uurimisküsimustele vastamiseks ja uurimisprobleemi lahendamiseks. Kasutatud andmestik võimaldab anda üksikuid, fragmenteeritud hinnanguid uuritavale probleemile. Andmekogumise ja -analüüsi protsessi on püütud kirjeldada. Analüüsi meetod on lihtne. Töö autor mõistab ja kirjeldab oma rolli uurijana.

	eeliseid ja piiranguid; eri tüüpi analüüside tulemused on esitatud sisuliselt seostatult; empiiriline analüüs ja tulemuste esitamine on laitmatu ning pakub uudset ja mitmekülgset teavet valdkonna uurimisvõimaluste kohta; valim ja kasutatud andmestik on võimaldanud teha sisukaid üldistusi ja anda põhjalikke osahinnanguid uuritava objekti või nähtuse eri tahkude kohta. Kvalitatiivse uuringu puhul: andmete kogumise ja analüüsimise meetodid on valitud lähtuvalt uurimisküsimustest, valikuid on töös selgitatud; analüüs on põhjalik ja süstemaatiline, analüüsi käiku on põhjalikult kirjeldatud. Tulemused on tõlgendatud, nende esitus on loogiliselt struktureeritud ja järgib valitud meetodile omast esitlusviisi.	seostatult; empiiriline analüüs ja tulemuste esitamine on põhjalik ja pakub mitmekülgset teavet valdkonna uurimisvõimaluste kohta. Kvalitatiivse uuringu puhul: empiiriline analüüs ja tulemuste esitamine pakub uudset teavet valdkonna uurimisvõimaluste kohta; valim ja kasutatud andmestik on võimaldanud teha sisukaid üldistusi ja anda põhjalikke osahinnanguid uuritava objekti või nähtuse kohta. Kvalitatiivse uuringu puhul: andmete kogumise ja analüüsimise meetodid on valitud lähtuvalt uurimisküsimustest, valikuid on töös selgitatud; analüüs on põhjalik ja süstemaatiline, analüüsi käiku on põhjalikult kirjeldatud. Tulemused on tõlgendatud, nende esitus on loogiliselt struktureeritud ja järgib valitud meetodile omast esitlusviisi.	puhul: andmete kogumise ja analüüsimise meetodid on valitud lähtuvalt uurimisküsimustest, valikuid on töös selgitatud; analüüs on süstemaatiline, analüüsi käiku on kirjeldatud; tulemused on tõlgendatud lähtuvalt , uurimisküsimusest; töö autor mõistab ja kirjeldab oma rolli uurijana ning analüüsib oma rolli tulemuste mõjutajana. Valimi, uuringu läbiviimise protseduuri ja andmete analüüsi kirjeldus on piisav. Tulemuste esitamine on korrektne ning pakub uudset teavet valdkonna uurimisvõimaluste kohta. Teoreetilisi teadmisi on empiirilises analüüsis korduvalt rakendatud.	oma rolli tulemuste mõjutajana. Valimi, uuringu läbiviimise protseduuri ja andmete analüüsi kirjeldus on küllaldane peamistele uurimisküsimustele vastamiseks. Tulemuste esitamine on üldjoontes korrektne ning pakub teavet valdkonna uurimisvõimaluste kohta. Kvalitatiivsete ja segameetodite puhul võib tudengi iseseisev, mahukas ja kvaliteetne töö andmete kogumisel ja/või uurimisinstrumenti iseseisval kujundamisel kompenseerida töö empiirilises analüüsis või teoreetilises osas olevaid puudujääke.	Kõik töös esitatud empiirilised andmed ei ole töö jaoks olulised ehk ei seostu piisavalt uurimisküsimustega. Tulemuste esitamine, valimi, uuringu läbiviimise protseduuri ja andmete analüüsi kirjeldus töös on küllaldane töös püstitatud põhilistele uurimisküsimustele vastamiseks. Kvalitatiivsete ja segameetodite puhul võib tudengi iseseisev, mahukas ja kvaliteetne töö andmete kogumisel ja/või uurimisinstrumenti iseseisval kujundamisel kompenseerida töö empiirilises analüüsis või teoreetilises osas olevaid puudujääke.
Järeldused ja diskussioon	Järeldused on seotud töö empiirilise ja teoreetilise osaga. Kõik uurimisküsimused on saanud põhjaliku argumenteeritud vastuse. Töö järeldused on uudsed ning avavad uusi uurimisvõimalusi. Järeldused on arutlevad, need sisaldavad autori hinnangut varasematele	Järeldused on seotud töö empiirilise ja teoreetilise osaga. Kõik uurimisküsimused on saanud põhjaliku argumenteeritud vastuse. Järeldused on arutlevad, need peegeldavad autori positsiooni varasemate uuringute ja teooriate suhtes. On selgelt ja argumenteeritult välja toodud autori panus	Järeldused on arutlevad, need peegeldavad uurimisprobleemi mitmetahulisust ja ning seovad tulemusi varasemate uuringute või teooriatega. Kõik uurimisküsimused on saanud põhjaliku vastuse. Soovitusi ja edasisi uurimisvõimalusi ning töö piiranguid ja panuseid on esitatud piisavalt.	Järeldused tulenevad eelnenud analüüsist, ent jäävad suhteliselt mehaanilisteks. Uurimisküsimused on saanud vastuse, ent erineva põhjalikkusega. Arutelu seob uurimisküsimuste vastuseid omavahel, ent tulemusi ei asetata laiemasse konteksti. Soovitused, edasised uurimisvõimalused, töö piirangud ja panused on välja toodud, kuid vähesel määral.	Järeldused tulenevad eelnevast analüüsist. Uurimisküsimused on saanud vastuse, ent arutelu nende üle on minimaalne ja nentiv. Soovitusi ja edasisi uurimisvõimalusi ning töö piiranguid ja panuseid on käsitletud minimaalselt.

	uuringutele, oma metodoloogilisele valikule ja töö piirangutele.	probleemi põhjalikumasse lahendamisse. Selgelt on välja toodud soovitusel, edasised uurimisvõimalused, töö piirangud ja panused.			
Vormistus	Töö vormistus vastab nõuetele. Tekst on akadeemilises stiilis, keeleliselt ja grammatiliselt igati korrektne. Viitamine on korrektne.	Töö vormistus vastab nõuetele. Tekst on akadeemilises stiilis, keeleliselt ja grammatiliselt igati korrektne. Leidub üksikuid trükivigu. Viitamine on korrektne.	Töö vormistus vastab suures osas nõuetele. Viitamises ei ole põhimõttelisi* vigu. Viitekirjete vormistamises on üksikuid vigu. Töö on valdavalt akadeemilises keeles, kuigi õigekirjas võib olla üksikuid ebakorrektsusi ja/või trükivigu.	Töö vastab osaliselt vormistamise nõuetele. Viitamises on vigu, mis ei ole põhimõttelised. Töö keel on üldiselt akadeemiline, kuigi üksikutes kohtades võib olla ning ajakirjanduslikku või kõnekeelset keelekasutust ning õigekeelsus- ja/või trükivigu.	Töö vastab osaliselt vormistamise nõuetele. Kasutatud allikad on viidatud. Tekst on arusaadav, võib olla keelelisi ebakorrektsusi. Viitamises võib olla vormistuslikke** ja ka mõni põhimõtteline viga, kuid mitte plagiaati. Akadeemiline keelekasutus on töös valdav, kuid töö mitmes osades leidub ajakirjanduslikku või kõnekeelset keelekasutust ja/või kantseliiti. Leidub mitmeid õigekeelsus- ja/või trükivigu, mis siiski ei takista teksti mõistmist.
Kaitsmine	Kaitsmiseks on ette valmistatud korrektne ja sisukas esitlus. Üliõpilane toob kaitsmisel välja kõige olulisema oma töö kohta ning oskab ajalimiidist kinni pidada. Esinemine on kaasahaarav, informatiivne ning akadeemilisse konteksti sobilikus stiilis. Üliõpilane valdab teemat ning oskab pädevalt vastata ka otseselt töö piirest väljajäävatele küsimustele.	Kaitsmiseks on ette valmistatud korrektne ja sisukas esitlus. Üliõpilane toob kaitsmisel välja kõige olulisema oma töö kohta ning oskab ajalimiidist kinni pidada. Esinemine on kaasahaarav, informatiivne ning akadeemilisse konteksti sobilikus stiilis. Üliõpilane valdab teemat ning oskab pädevalt vastata töö valdkonda puudutavatele küsimustele.	Töö kaitsmine on läbimõeldud ja ette valmistatud. Üliõpilane esitab kaitsmisel hea ülevaate oma tööst, kuid ei keskendu kõige olulisemale ja/või ületab etteantud ajalimiidi. Esinemine on pisut ebalev, kuid vastab akadeemilisele stiilile. Üliõpilane on temaatikaga piisavalt tuttav, kuid oskab asjakohaselt vastata vaid tööga otseselt seotud küsimustele.	Töö kaitsmine on ette valmistatud, kuid ei keskendu kõige olulisemale ja/või ületab etteantud ajalimiidi. Esinemine on pisut ebalev või ei vasta kohati akadeemilisele stiilile. Üliõpilane on temaatikaga tuttav, kuid oskab asjakohaselt vastata vaid tööga otseselt seotud küsimustele.	Töö kaitsmine on ette valmistatud, kuid esitlus on laialivalgus ega anna tööst ja selle tulemustest selget pilti. Esinemine on ebalev. Leidub akadeemilisse konteksti sobimatut stiili. Üliõpilane on temaatikaga üldjoontes tuttav, kuid kõikidele küsimustele ei suuda adekvaatselt vastata.

* Põhimõtteline viga viitamisel: allikas on viitamata; allika kasutamine on töö seisukohast mittevajalik või on lahknevusi tekstisest viidete ja kasutatud kirjanduse vahel; viitekirjete osad on esitatud valesti ja segadust tekitavas järjekorras; allikas ei ole tuvastatav.

**Vormistuslik viga viitamisel: lõputöö eeskirjaga kehtestatud viitamissüsteemide ebapiisav ja korrapäratu järgimine; vormistuslikud ebakorrektsused viitekirjetes ja tekstisestes viidetes.

¹ Õigusteaduse suunal ei ole empiiriline osa kohustuslik, seetõttu ei kohaldu ilma empiirilise osata töödele need hindamiskriteeriumid.